

DAILININKAS PUZINAS SU ŽMONA AUŠRA

TURINYS

CONTENTS

J. Vaičeliūnas, TAUTOS KARIAI	3
NETAPKIME SAVO TAUTOS DUOBKASIAIS — K. Mockaus pasikalbėjimas su prel. Krupavičium ...	5
K. V. Dabušis, ANGELŲ KARALIENĖS PARAPIJA BROOKLYNE	6
Nelė Mazalaitė, GIMINĖS, legenda	8
Kleopas Jurgelionis, EILĖRAŠČIAI — Iš ciklo "Keturi paros laikai", "Ateik" ir kt.	9
R. Skipitis, VIEŠAI IR SLAPTAI, Berlyno atsiminimai	10
Gen. Stasys Raštikis, IŠTRAUKOS iš "Kovose dėl Lietuvos" atsiminimų I tomo	11
K. V. Paulauskas, PUTNAMO SODYBOJE, apie N. M. Pr. Seserų vienuolyną	14
ILIUSTRUOTA KRONIKA: 1. Lietuviai laisvame pasauly, 2. III-ji Kanados Liet. Diena ...	16
KETURI SUKAKTUVININKAI: Aidai, Darbininkas, Dirva, Vytis.....	18
Stasys Pilka, CHICAGOS SCENOJE, vaizdai iš Antigonos ir Stiklinio žvėryno	19
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	20
KNYGOS: A. Vaičiulaičio "Pasakojimai"	20

ENGLISH ARTICLES

UNPRECEDENTED CRISIS by W. M. Chase	21
TWO SONNETS: To The Niemen and The Akkerman Steppes by A. Mickevičius	22
ADAM MICKIEWICZ by V. Maciūnas	22
FLOSSENBURG, GRAVE OF 80,000	23
THE LITH. STUDENT SCOUT ASS'N by B. V. Dundzila	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
ARTIST POVILAS PUZINAS	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Vytautas ADOMAITIS	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS— BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Bliumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Penikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZABETH, N. J.: J. A. Ribinski; HARTFORD, CONN.: A. JARAS; LOS ANGELES, CALIF.: Pr. Gasparonis, L. Briedis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misiauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, CNT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis;

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLYMOUTH 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuviu".
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c.
PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Artist Paul Puzinas in his studio at Hollywood with his wife Aušra.
Dail. Povilas Puzinas savo studijoje Hollywoode su savo žmona Aušra.

Back Cover

Lions at the Kaunas War Museum.
Liūtai prie įėjimo į Kauno Karo Muziejų.

"LIETUVIŲ DIENŲ"

PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Bayonne, N. J. — A. Pocius.
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus; A. J. Jokubaitis; Lith. Furniture Co.; V. Vakauza; Dz. Giedraitis.
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskienė
Brooklyn, N.Y. — "Laima"
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis; A. Kartanas; S. Metricks; St. Penčyla; Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas; Vl. Būtėnas.
Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — "Dirva"; V. Rocevičius; P. Joga.
Columbus, Ohio — S. Viscantas
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; "Neringa" Vl. Pauža; "Gaiva" Refreshments & Gifts; M. Šimonis.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitis
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Gardner, Mass. — A. Nakutis.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Greenfield, Mass. — A. W. Dėdinas
Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas; T. Benešiūnas.
Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas;
Milwaukee, Wisc. — Pr. Mickevičius.
Newark, N. J. — K. Trečiokas
New Britain, Conn. — J. Liudžius.
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Musteikis; K. Paišiūnas; E. Ribokienė.
Pittsburgh, Pa. — Frank Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaska; H. Mišliauskas; L. Meyer; B. Raugas.
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V. Zmuidzinas; Tulip Variety Store - A. Beresnevičius
Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
Stamford, Conn. — J. Siugzda
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V. Stanislovaitis.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis; "Amerikos Lietuvis".
KANADOJE:
Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbelevičius; Kl. Prielgauskas.
Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.
Pembroke, Ont. — V. Balsys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; A. Kuolas; J. Smolskis; J. Mažeika; A. Bajorinas; "Tėviškės Žiburių" knygynas; Time Cigar Store; Tulip Lunch; P. Kairys Grocery; Atlantic Restaurant.
Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas, M. Januška
ANGLIJOJE:
Rev. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford 5, Yorks.
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London W. 4.
K. Rožanskas, 7 Gedlings Grove, Nottingham.

LIETUVIŲ DIENOS

KUNIGŲ VIENYBĖS SEIMO DALYVIAI, š. m. rugs. 13 d. įvykusio JAV-bių Kunigų Vienybės su važiavimo Scrantone, Pa., proga. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę sėdi: Dr. J. Starkus, J. Karalius, J. Švagždys, prel. Ignas Albavičius, prel. Jonas Balkūnas, buvęs Kunigų Vienybės Centro pirmininkas kun. P. Katauskas, J. E. Vyskupas Vincentas Brizgys, prel. Ignas Kelmelis, prel. L. Tulaba, prel. Pr. Jūras, Dr. M. Ražaitis, M. Kemėžis, ir J. Čepukaitis, naujai išrinktas Kunigų Vienybės pirmininkas.

SOME PARTICIPANTS at the recent Annual Convention of Lithuanian Roman Catholic clergy. First row first from right: Rev. J. Čepukaitis, newly elected chairman.

TAUTOS KARIAI

J. VAIČELIŪNAS, Sudbury, Ont., Canada

Praėję du pasauliniai karai žmonijai atnešė didžiulius moralinius ir materialinius nuostolius. Atrodė, kad tų pamokų pasauliui užteks. Deja. Dar nepasibaigus Antrajam pasauliniam karui, jau buvo matyti Trečiojo pasaulinio karo žiežirbos. Tas žiežirbas skėlė Vakarų pasaulio valdovai dėl savo neapdairumo bei perdidelio pasitikėjimo blogos valios žmonėmis. Tiesa, tie kraštų valdovai karo sunkumus mažai pajunta, nes karo naštą daugiausia neša eiliniai piliečiai tiek fronte, tiek krašto viduje.

Karas yra žmonijos katastrofa, bet jis neišvengiamas, kaip žaibai ir perkūnija gamtoje. Karas neša vargus, nelaimes, bet kartais atneša ir laimę. Ir mūsų tauta, po I pasaul. karo susidariusių aplinkybių dėka, atgavo laisvę. Bet II-sis pasaulinis karas daugeliui tautų vėl atnešė vergiją. Tų nelaimingų tautų tarpe yra ir mūsų tėvynė. Paverptos tautos laisvę atgauti tikisi tik karu, nes kitomis priemonėmis nėra įmanoma priversti pavergėjus, kad jie pavergtoms tautoms suteiktų laisvę.

Kiekvienos tautos idealas — nepriklausoma valstybė, nes tik laisva tauta gali puoselėti savo vertybes: kalbą, religiją, kultūrą, papročius ir t. t. Dėl to kiekviena laisva tauta, kuri tvarkosi nepriklausomos valstybės forma, savo apsaugai laiko ginkluotą organizaciją — kariuomenę. Krašto kariuomenė yra tarsi pylimas, kurs sulaiko potvynio vandenį. O tuo potvynio vandeniui dažnai esti kaimynai. Nesvarbu, kokie jie bebūtų: kultūringi, religingi, ar bedvasiai, barbarai. Jie stengiasi užgrobti šalia esančias žemes ir pavergti ten gyvenančias tautas.

Suprantama, maži pylimai — mažos kariuomenės — ne visados sulaiko didžiulius vandenį, bet ne visados juos sulaiko ir dideli pylimai.

Kariuomenė yra tautos dalis. Kokia yra tauta, tokia yra ir jos kariuomenė. Mes galime gerėtis ir didžiuliais Lietuvos kariuomene, nes ji buvo išlavinta, narsi ir drausminga. JAV-bių prezidento Vilsono paskelbti tautų apsisprendimo punktai 1918-1920 metais nebūtų nulėmę mūsų krašto likimo, jei mūsų tautai laisvės nebūtų iškovoję mūsų pačių narsi kariuomenė. Jos narsumas nesumažėjo nė vėliau, tik susidariusios aplinkybės nedavė progos jai pasireikšti. Kai kraštui grėsė pavojus, mūsų kariuomenei nebuvo leista panaudoti ginklo. Ar ji mūsų krašto laisvę būtų apgynusi, ar ne, — sunku pasakyti, bet ji savo uždavinį būtų atlikusi garbingai. Pavyzdžiai rodo, kad, susidarius nepalankioms sąlygoms, ir didelių valstybių kariuomenės savo krašto nepriklausomybės neapgina.

Šiandieną mes nebeturime nepriklausomos valstybės ir savo kariuomenės. Mūsų tauta neša sunkų vergijos jungą. Bet dėl to neturime nusiminti, pesimistiškai kalbėti apie mūsų kariuomenę bei su nevilnimi žvelgti į savo tautos ateitį. Gyvename žemėje ne mes vieni. Turime nesenų pavyzdžių, kad ir didelių valstybių kariuomenės pralaimėjo ir tautos nustojo laisvės. Bet, kai joms susidarė palankios sąlygos nepriklausomybei atgauti, jos į tą nepriklausomybę žengė su savo kariuomenėmis. Toje srityje mes lietuviai nepadarysime išradimų. Mums tik reikia daugiau optimizmo, vieningumo, gerų norų ir lietuviškos širdies.

JONAS VAIČELIŪNAS, Sudbury, Ont., Canada, šio nr. vedamojo "Tautos kariai" autorius. Šiais metais jis išleido knygą "Tėvynės sargyboje", kurioje aprašomi 1932-1941 metų karininko lakūno atsiminimai. Joje autorius šalia asmeninių įspūdžių, nuotykių ir pergyvenimų duoda ryškų mūsų karo aviacijos vaizdą taikos metais.

JONAS VAIČELIŪNAS, Sudbury, Ont., Canada, author of the editorial in this issue. Recently he published the book "Tėvynės sargyboje" in which he sketches the memories of a pilot in the 1932-1941 Lith. Air Force.

Traukėmės į Vakarus ne bėgdami iš kovos lauko, o tik keisdami kovos pozicijas. Kas ir šiandieną tęsia tą kovą, tą galime vadinti tikru Lietuvos kariu, nors jis ir nedėvi uniformos. Kas gi tas naujas kovos pozicijas apleidžia, tas parodo, kad jis į Vakarus bėgo su dezertyro nuotaika. Dezertyrą galima pažinti iš jo kalbos: "Esa-

me maži. Nebeverta mums stengtis. Visvien iš to nieko gero nebus" ir t. t. Suprantama, kad jo šeimoje nebeįsigaugs gerų kovotojų už mūsų tautos laisvę.

Ne vieni tik mes pasaulyje esame maži ir ne vieni esame nustoję nepriklausomybės. Kaip kitos tautos kovoja dėl savo laisvės, privalome kovoti ir mes. Nesvarbu, kiek metų būtų praėję nuo mūsų tautos pavergimo. Buvo tautų, kurios šimtmečiais nešė vergijos jungą, o, susidarius palankioms sąlygoms, jos stojo į kovą už savo krašto laisvę. "Pabudo iš miego Kossovo kapai" sako Maironis. O tie kapai miegojo kelis šimtmečius. Ir mūsų tauta pirmąją vergiją nešė per 100 metų. Bet, kai išaušo laisvės rytas, į kovą stojo narsūs mūsų kariai, kurie buvo išauginti mūsų religingų ir patriotingų prosenelių, senelių, tėvų. Jei mūsų seneliai, nešdami sunkų vergijos jungą, pajėgė išauginti narsius karius, tai tuo labiau tokius karius galėtume išauginti mes, kurie gyvename laisvajame pasaulyje. Auginkime gausias ir tvarkingas naujas kartas. Perduokime joms tuos kovos ginklus už mūsų tautos laisvę, kokius mes šiandieną juos turime ir kokie jie dabar yra įmanomi. Sulaikykime tuos tautiečius, kurie bėga iš kovos lauko, susisukdami sau šiltą, kartais ir negryną, lizdelį. Perspėkime tuos tautiečius, kurie kartais, tariamos vienybės vardu, pažeidžia mūsų vieningumą ir tuo susilpnina mūsų kovotojų gretas. Būkime pasiruošę sutikti laisvės valandą, ar ji ateitų anksčiau, ar vėliau.

Tremtyje raginame savo jaunimą siekti mokslo, kad jis į Tėvynę grįžtų su naudinga profesija. Tarp tų pasiruošimų rečiau girdimas karinis pasiruošimas, o jis mums taip pat reikalingas. Laikas bėga. Senieji vadai vienas po kito traukiasi iš pozicijų dėl sveikatos, dėl senatvės, o dalis nueina Amžinybėn. Naujas lietuvių karininkų priauglis Vakarų pasaulyje yra labai mažas. Be vadų negali būti kariuomenės. Būti kariuomenės dalinio vadu, reikia turėti atitinkamą pasiruošimą, o tam reikia mokslo ir praktikos. Eilinį karį galima paruošti per kelias savaites. Jaunesniam karininkui reikia kelių mėnesių. Bet negalima per trumpą laiką paruošti vado, kurs tikėtų vadovauti aukštesniems kariuomenės daliniams, o lemiamu momentu jie mums bus labai reikalingi. Vienas mūsų Nepriklausomybės kovų dalyvis pasakojo: "Nepriklausomybės kovų metu turėjome vadų vadovauti būriams, kuopoms ar batalionams, bet sunkiau buvo rasti vadų pulkams, divizionams ar didesniems vienetams."

Gyvendami tremties sąlygose, ruoškimės mūsų tautos išlaisvinimui, ar kas dėvėjo Lietuvos kario uniformą, ar kas jos ir visai nematė. Būkime visi mūsų tautos kariai ir kovokime dėl

jos ateities. Kovoja, vieninga ir užgrūdinta tauta niekuomet nežus, nors ji ir yra laikinai pavergta. Atėjus tikamai valandai, ji numes vergijos pančius, o jos sūnūs ir dukros stos į atvirą kovą už galutinį jos išlaisvinimą.

Iš V. Sidzikausko kalbos PJT II-sios sesijos bendroje diskusijoje 1955. 9. 29. posėdyje

.... Šios organizacijos sudarymas ir jos veikla anoj "geležinės uždangos" pusėje buvo šiltai pasveikinta mūsų pavergtųjų ir užčiauptųjų tautų, taip pat laisvojo pasaulio. Tatai sutvirtino išlaisvinimo viltis. Po vienerių metų PJT veiklos ir angoje Britanijos, JAV-bių Prancūzijos ir Sovietų S-gos užsienių reikalų ministerių konferencijos Ženevoje dera mums pasitikrinti, ar ir kiek buvo pateisinti pavergtųjų mūsų tautų ir laisvojo pasaulio į mus sudėti lūkesčiai bei viltys; ar ir kiek mes pastūmėjome į priekį pavergtųjų mūsų valstybių išlaisvinimą.

PJT veiklos priemonės buvo grynai moralinio pobūdžio. Mes, reikšdami mūsų tautų tikrąją politinę valią, bandėme veikti Didžiųjų galybių politiką ir sprendimus, informavome laisvojo pasaulio viešąją opinią apie padėtį mūsų kraštuose. Mūsų veiklos rezultatų negalima matuoti pagal nuo mūsų nepriklausančios besikeičiančios tarptautinės padėties vyksmo gimbes.

Mūsų valstybių išlaisvinimą lemia du pagrindiniai veiksniai: mūsų tautų ryžtas bei valia atgauti laisvę ir Didžiųjų galybių politiką.

Savo tautos atžvilgiu aš galiu užtikrinti, kad, nepaisant visų sovietinio okupanto priemonių, nepaisant viso ilgų okupacijos metų teroro, lietuvių tauta yra išlaikiusi nepažeistą savo tautinį savitumą, savo bekompromisinę opoziciją svetimųjų viešpatavimui ir savo ištikimybę bei priklausomybę Vakarų krikščioniškajai kultūrai.

Dauguma Vakarų galybių savo politikoj pavergtųjų mūsų valstybių atžvilgiu yra ištikimos savo karo meto ir pokarės įsipareigojimams ir pažadams.

JAPONIJOS PASIUNTINYBĖJE, Montevideo, Urugvajuje, Lietuvos min. žmona L. Graužinienė pasakoja Japonijos atstovo žmonai Kaoruka Okumai, kad Lietuvoje irgi žydi vyšnios ir kad moterys mėgsta dėvėti brangius kailius.

MRS. GRAUŽINIS, wife of the representative of Lithuania, in the Japanese Embassy in Montevideo, Uruguay, is talking with Kaoruka Okuma, the wife of the representative of Japan.

DR. SANTIAGO ROMPANI, Urugvajaus užs. reikalų ministeris (dešinėje) kalbasi su vysk. V. Brizgiu, kuris šią vasarą Eucharistinio kongreso proga lankė P. Amerikos lietuvius, ir min. dr. K. Graužiniu, kuriuodu jam padarė specialų vizitą padėkoti už Urugvajaus vyriausybės palankumą Lietuvos laisvės bylai.

THE FOREIGN MINISTER OF URUGUAY Dr. Santiago Rompani (right) talking with Bishop V. Brizgys and Lithuanian minister Dr. K. Graužinis. The Uruguayan government was thanked for its sympathy for the cause of Lithuanian independence.

VLIKŲ PIRM. PREL. M. KRUPAVIČIUS sveikina Darbo kuopos lietuvių karius Vakarų Vokietijoje (1951)

MSGR. M. KRUPAVIČIUS, Chairman of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania, greeting Lithuanian members of a Work Company in West Germany.

NETAPKIME SAVO TAUTOS DUOBKASIAIS

Pasikalbėjimas su prelatu M. Krupavičium

KAZYS MOCKUS, So. Boston, Mass.

Mūsų vyresniosios kartos žymūs politikas, visuomenininkas ir spaudos darbininkas prel. Mykolas Krupavičius šiais metais švenčia 70 metų amžiaus sukaktį. Taip pat šiemet sueina 10 metų, kaip jis yra Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininku.

Prel. M. Krupavičius yra vienas tų mūsų tautos didžiųjų darbininkų ir kovotojų, kuriam buvo lemta dalyvauti kovoj už Nepriklausomą Lietuvą, kuris Nepriklausomybės metais įrašė savo vardą į istoriją, kaip žemės Reformos autorius, kaip vadovas politinės partijos, nešiosios atsakomybę kuriant pirmuosius įstatymus, leidžiant konstituciją, duodant pamatus jaunai valstybei. Būdamas krikščioniškosios demokratijos mūsų krašte ideologas ir kūrėjas, jis pats turėjo progos per eilę metų vykdyti praktiškai savo ir savo bendradarbių programą. Vėliau, pasikeitus politinėms aplinkybėms, jis grįžo į ramų pastoracijos darbą ir dėstė kunigų seminarijoje. Tačiau jo asmenybė niekada nepaliovė būti svari mūsų politiniame gyvenime. Apdovanojamas reta iškalbos dovana, per visą amžių buvęs uolus plunksnos darbininkas, visada domėjęsis politiniais ir ypač socialiniais klausimais, M. Krupavičius mums šiandieną įdomus ne tik kaip uolus dvasininkas, bet gal dar daugiau kaip vienas pačių didžiųjų mūsų valstybininkų bei laisvės kovotojų. Visada buvęs griežtas priešingoms idėjoms, jis tačiau stengėsi būti krikščioniškai artimas kiekvienos idėjos žmogui, su kuriuo jam teko susidurti bendrame darbe ar kovoj.

Du kartu komunistų nuteistas mirti, vokiečių okupacinės valdžios per II pas. karą ištremtas iš Tėvynės, M. Krupavičius nuo 1945 metų vadovauja užsieny atkurtam Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui, atiduodamas jam visą savo patyrimą, energiją ir laiką.

Sunkus yra mažos tautos emigranto likimas užsieny. Nė kiek nelengvesnis yra ir tos tautos

emigracinių jėgų vadovybės likimas. Didžiųjų politikų dešimtmečiai gal nedaug reiškia, bet mažai tautai vergijoje ir jos atstovams užsieny sunku išverti. Namie slegia okupantas, o svetur vis daugiau spaudžia emigracijos slogutis ir rytojaus netikrumas. Abejingumas gyvybiniams tautos reikalams virsta kasdienybe, o nesutariamo piktžolės dažnai pakerta geriausius norus. Tokiu metu savaime krypta mintys į tuos, kurie nepalūžo jokiose aplinkybėse ir tebešviečia savo pavyzdžiu mums ir šiandieną.

Tokių minčių vedamas, šio žurnalo redaktoriaus įgaliotas kreipiausi į prel. M. Krupavičių su eile klausimų, kurių gautuosius atsakymus maloniai perteikiu mūsų skaitančiai

LANKYDAMAS TREMTINIŲ STOVYKLAS Vokietijoje, VLIKo pirm. prel. Krupavičius kalbasi su Kempteno stovyklos atstovais. Iš k. į d.: L. Valiukas, C. Surdokas, plk. N. Tautvilas, buv. stovyklos pirm.

MSGR. KRUPAVIČIUS, Chairman of the VLIK, is seen talking with representatives of the Kempten Camp.

visuomenei, dėkodamas Jubiliatui už sutikimą tomis mintimis pasidalinti.

KAZYS MOCKUS:

— „Lietuvių Dienų“ įgaliotas noriu pasveikinti Jus, Gerbiamas Prelate, sulaukus garbingo 70 metų jubiliejaus. Leiskite ta proga pasiteirauti, kaip jaučiatės ir kokiomis nuotaikomis minite jubiliejų?

NUKELTA Į 12 PSL.

IŠKILMINGAS VLIKŲ POSĖDIS su garbingais svečiais iš JAV-bių. Iš kairės į dešinę sėdi: T. Šidiškis, M. Kižytė, Ponia Kersten, kongrsm. Kersten, prel. Krupavičius, inž. A. Rudis, K. Žalkauskas, Jaks- Tyris; priešaky sėdi: dr. Karvelis, Norkaitis, M. Gežinis, E. Simonaitis.

SOLEMN SESSION of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania in Europe with honored guests in attendance. Left to right: T. Šidiškis, Miss M. Kižis, Mrs. Kersten, Congressman Kersten, Msgr. Krupavičius, ing. A. Rudis, K. Žalkauskas, Jaks-Tyris.

PARAPIEČIAI PAMALDŲ METU Ange'ų Karalienės parapijos bažnyčioje, Brooklyne. PARISHIONERS during devotions inside the Queen of Angels Lithuanian R. C. Church in Brooklyn, N. Y.

timo... Mes atsišaukiame į jus, mieli broliai tėvynėje... Mes norime gauti kunigą lietuvninką ir tėvynainį. Tuose iš mūsų brolių, kurie jautasi esą pašaukti ganyti Kristaus aveles teisingai, kurie myli tėvynę ir nori dėl jos ką nors gera gelbėti ir taisyti, tuos savo brolius kunigus mielai užprašome, ydant pasigarsintumėte pas mus su savo norais atvažiavimo, o mes par gromatą tuojaus suteiksime artesnę apie parapiją žinią".

Kol savo bažnyčios ir pastoviai gyvenančio kunigo lietuviai neturėjo, New Yorke pamaldos buvo laikomos šv. Stanislovo, o Brooklyno lietuviams šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje.

Nelengva buvo lietuviams kartu tvarkytis su lenkais. Todėl 1888 m. vasario 23 d. Brooklyno lietuviai nutarė organizuoti atskirą lietuvių parapiją šv. Jurgio vardu. Pirmuoju parapijos klebonu buvo kun. M. Juodišius, nuo 1888.2.23 iki 1896.2.11.

1894 m. balandžio 8 d. parapijos susirinkime buvo nutarta pakeisti parapijos vardą, suteikiant jai švč. Mergelės Marijos Angelių Karalienės titulą. Pirmaisiais organizavimo metais pamaldos buvo laikomos įvairiose vietose. Nuo 1896.3.1 iki 1898.10.12 d. parapijai vadovavo kun. V. Kriaučiūnas. Jam mirus, nuo 1898 iki 1899 parapijos reikalus tvarkė kun. J. Mundelein, vėliau tapęs kardinolu ir Chicagos arkivyskupu.

Pagaliau 1899.4.9 klebono pareigas užėmė kun. A. Milukas. Prieš kuri laiką iš protestantų nupirtą dabartinę parapijos bažnyčią pašventino tų pačių metų spalio 30.

ANGELŲ KARALIENĖS PARAPIJA

KUN. V. DABUŠIS, Brooklyn, N.Y.

Didžiajame New Yorke ir jo priemiestyje Brooklyne lietuviai pradėjo kurtis nuo 1864 m. Iki 1884 m. jų čia susirinko apie 1000. Kol nebuvo susiorganizavę į draugijas, nebuvo kam ir lietuviškos parapijos reikalais rūpintis. Lietuvių kunigų anuomet buvo taip pat labai mažai. Lietuvių dvasinius reikalus aptarnauti retkarčiais atvykdavo kunigai iš Baltimorės — kun. Kunca, iš Shamokin, Pa. — kun. Juškevičius, iš South Bend, Ind. — kun. Čižauskas, iš Otis, Ind. — kun. Ruškevičius.

1884 m. pavasarį lietuviai susior-

ganizavo į švč. Trejybės parapijos draugiją. 1885 m. "Aušroje" New Yorke lietuviai paskelbė tokį atsišaukimą į Lietuvos kunigus: "Amerikoje lietuvninkai gyvena dideliais būriais viename daikte. Toks gyvenimas nepavelija lietuvninkams nutausti nuo savo genčių ir brolių tėvynėje pasilikusių, nei nuo kalbos lietuviškos bei kitų daiktų, kuriuos lietuvninkai brangina... Mums lietuvninkams yra reikalingas skelbėjas Kristaus mokslo, katalikas, lietuvninkas kūnu ir dvasia, mylėtojas teisybės ir gaivintojas meilės ar-

SESUO M. RICHARD moko parapijos vaikus katekizmo.

SISTER M. RICHARD giving instruction in catechism to parish children, Brooklyn, N. Y.

STEBUKLINGO MEDALIKO DIEVO MOTINOS ALTORIUS Angelių Karalienės parapijos bažnyčioje. Pamaldas laiko kun. V. Dabušis, jam patarnauja zakristijonas Juozas Milius.

ALTAR OF OUR LADY of the Miraculous Medal at the Queen of Angels Lithuanian R. C. Church in Brooklyn, N. Y.

KUN. J. ALEKSIŪNAS, Angelų Karalienės par. klebonas, Brooklyn, N. Y.
REV. J. ALEKSIŪNAS, Pastor of Queen of Angels Church in Brooklyn, N. Y.

Po kun. A. Miluko parapijos klebonu buvo kun. V. Varnagiris. Jis klebonavo nuo 1900.2.24 iki 1914.9.2. Turint savo bažnyčią, prasidėjo normalus parapijos gyvenimas. 1906 m. įsteigta parapijinė mokykla, kuri veikė iki 1923 metų.

Kun. S. P. Remeika pakeitė kun. V. Varnagirį ir klebonavo iki 1935. 4.12 dienos. Nuo šios datos parapijai vadovauja kun. J. Aleksiusas, čia gimęs, šioje parapijoje pakrikštytas ir vienerius metus vikaravęs.

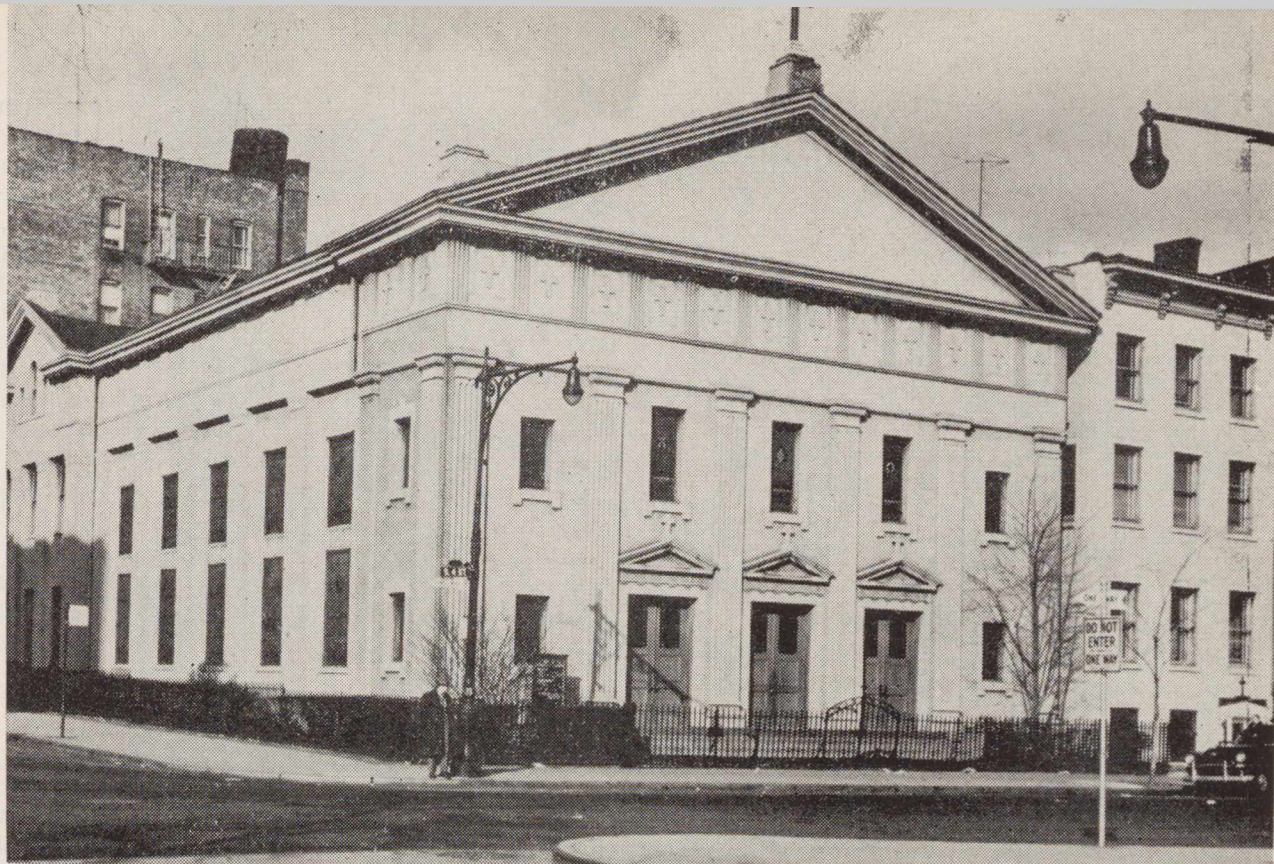
Parapijoje per jos gyvavimo laiką veikė įvairios draugijos, kurių vienos užsidarė, kitos dar tebeveikia.

Parapijoje išaugo 16 kunigų, keliolika daktarų, advokatų ir kitų profesionalų bei šiaip šviesių pasauliečių.

Šiandien prie parapijos veikia šv. Vardo Dr-ja, LRKSA 134 kuopa, Gy-

ANGELŲ KARALIENĖS PARAP. CHORAS parapijos metinio koncerto metu. Sėdi: vargonininkas Myk. Liuberskis, kun. Vytautas Pikturna, klebonas kun. J. Aleksiusas ir kun. Viktoras Dabušis, šiame nr. spausdinamo rašinio apie parapiją autorius.

CHOIR OF THE QUEEN OF ANGELS, Lith. R. C. Church in Brooklyn, N. Y.

ANGELŲ KARALIENĖS parapijos bažnyčia Brooklyne, N. Y. Dešinėje — parapijos namai ir klebonija.
THE QUEEN OF ANGELS Lithuanian R. C. Church in Brooklyn, N. Y. Right—Parish home and rectory.

vojo Rožančiaus Dr-ja, Amžinojo Rožančiaus Dr-ja, Moterų Sąjungos 24 kuopa, Sodaliatės, Maldos Apaštalavimo Dr-ja, Tretininkų Kongregacija ir parapijos choras, ved. Mykolo Liuberskio.

Parapijai šiuo metu priklauso apie 1200 šeimų. Dvasinius jų reikalus aptarnauja klebonas kun. J. Aleksiusas ir vikarai: kun. Vyt. Pikturna ir kun. V. Dabušis. Sekmadieniais laikomos ketverios šv. Mišios. Bažnyčią kas sekmadienis aplanko apie 1000 tikinčiųjų. Kiekvieną pirmadienį laikoma Stebuklingo Medaliko Novena lietuvių ir anglų kalbomis. Iškilmingai švenčiama šv. Kazimiero šventė, šv. Onos šventės, gegužės ir spalio mėnesiais specialios pamaldos švč. M. Marijos garbei, Parciunkulo atleidai ir 40 val. atleidai.

Parapija yra atlikusi didelę religinę ir tautinę misiją lietuvių tarpe.

ANGELŲ KARALIENĖS PARAPIJOS DRAUGIJŲ VALDYBŲ NARIAI. Stovi iš k. į deš.: St. Lukas, U. Janušienė, K. Krušinskas, O. Panetauskienė, V. Žementauskas, M. Dailydėnas; sėdi: M. Masionienė, P. Stravinskienė, O. Sijevičienė, dvasios vadas kun. V. Pikturna, M. Putinienė, O. Butkienė ir U. Šarkauskienė.

MEMBERS OF THE EXECUTIVE COMMITTEES of the Queen of Angels parish organizations.

VISOS NUOTRAUKOS VYTAUTO MAŽELIO

RAŠYTOJA NELĖ MAZALAITĖ, Brooklyn, N. Y.

Foto V. Maželis

AUTHOR NELĖ MAZALAITĖ, Brooklyn, N. Y. See her short story on this page.

Nėlė Mazalaitė mūsų šių dienų literatūroje yra ne tik kūrybingiausia, bet ir populiariausia, o kartu ir mėgiamiausia rašytoja.

Pradėjusi daugiau kaip prieš 25 metus "Ryte" eilėmis, poezijos ji ir šiandieną rašo, bet jos poetinis kūrybos šaltinis toks gausus, kad neišsitemęs eilėraščių rėmuose išsiveržė į noveles, legendas, pasakojimus ir pagaliau romanus, kurių naujausias, Negestis, keliantis aktualią ir aštrią lietuvių gyvenamąsias problemas, sulaukė didelio pasisekimo.

Plati fantazija, poetinių vaizdų gausumas, stiliaus puošmenos neatskiriamai siejasi su jos skaidriu turiniu bei idealizmu ir personažų negyvenimiškumu, kas sudaro kitą, mėnė iškilančią, kūrybiškai organizuotą, turtingą ir ilgiau negu realybėje gyvenančią tikrovę.

GIMINĖS

Nėlė Mazalaitė

Kai sueina metas, kada vėlė baigia savo atsisteisimo kančią Dievo teisigumui, prieš perkeltiant ją iš skaistyklos ugnies į dangiškuosius sodus, jai yra suteikiama ypatinga malonė. Jai yra leista paskutinį kartą įžengti į žemę, atlankyti savo giminės žmones, vietą kur gimė, gyveno ir mirė. Ji gali pamatyti gyvuosius, tačiau nekalbinti jų, nei liesti, ji gali jausti ir regėti, ir girdėti taip, kaip gyvendama žemėje, tačiau niekas nepajunta jos buvimo. Ir jai duota nuostabi žinojimo galia tam kartui, kad pažįsta tuos, kilusius iš jos kraujo, nors iki šiolei nežinojo apie juos. Lygiai ir tai, kad pažįsta kapus savo mirusių, nors neatsiminė jų gyvendama ir nežinojo po savo mirties gyvenusių ir mirusių.

Vėlė, kuri dabar buvo sulaukusi šitos dovanos, pradėjo savo kelionę

ten, kur prieš daug metų tarytum buvo baigusi: ji praėjo savo kapo dugną, įsmukusi dar giliau negu buvo iškastas, ir nors nieko nebūliko iš jos kūno, nei karsto, jai pasirodė, jog ką tik tai tos pušų lentos buvo sukaltos ir dar kvėpėjo sakais, ir atrodė, kad ji atkėlė viršų, kaip duris ir praskleidė žemę.

Ji pažvelgė į šitą savo kapą, tokį idubusį, apžėlusį kėčių stagarais ir parudavusiom viksvom, jokio kryželio nebuvo ant jo ir taip arti mūro sienos jis buvo, jog spaudė — ją apėmė toks begalinis nuoskaudos ir savęs gailėsčio jausmas, kaip tada, kai ji gyveno žemėje vargšo baudžiauninko kūne. Paskui jai pasidarė pikta ir apmaudu, kad tas žmogus taip buvo užmirštas ir apleistas šitame vienišame kape, ir trumpam laikui pajuto net neapykantą, panašią į tą, kai baudžiauninkas pakėlė ranką prieš savo poną ir buvo mirš-

tamai užplaktas. Bet tuojuo vėlė atsiminė, koks gailėstingas jai buvo Dievas, tik tai laikina apvalymo liepsna tepalietęs ją už visas nuodėmes, ir, kad ir šitai jau yra pakeista į malonę, ir nusigando, ar vėl nebus kritus į baismės vertą būseną. Ji pasitraukė nuo kapo, kaip nuo gundymo vietos, tačiau vis dar atsigręžinėjo į savo poilsio lovą su gailėsčiu: tikrai, nebuvo nieko lygaus jai savo niūrumu.

Vėlė pastebėjo, kad kapinėse švītėjo žvakės, tačiau tai nebuvo klajoklės, prie tų šviesų stoviniavo ar klūpojo žmonės, meldėsi ar susigalvoję rymojo, ir dabar ji pajuto, kad jai teko nepaprasta naktis — visų mirusiųjų minėjimo šventė. Bet kodėl jie yra tokie beviltingai liūdni, šitie gyvieji, — svarstė vėlė, tarytum jie netiki, kad bus prisikėlimas. Arba, jiems yra pasidarę taip sunku gyventi, jog jie atėjo paramos rasti prie savo artimųjų? — Ir jai pasirodė labai maža duota, kad tik tai gali matyti: ji pasiklaustų savųjų. Stai ga jai parūpo žemišku būdu žinoti rūpesčius ir sielvartus dabarties dienos — ir ji ėmė trauktis tenai, kur šios kelionės malone žinojo, kad jos giminė laidojama.

Bet prie šių kapų nedegė jokia žvakė ir nė vienas gyvenančių nelankė jų. Ar jiems buvo sunki kelionė iš namų, ar jie buvo apsilėidę ir tesirūpino gyvybe ir darbais? Tačiau nereikėjo smerkti, — tarė ji. Juk šioje vietoje ji tenorėjo pašvelgti į ilsinčius. Ir taip buvo, kad rado juos, daug, tiek daug, jog kaikurie buvo laidoti tenai, kur supuvo pirmųjų kaulai. Vėlė įžvelgė ten, kur gulėjo ta, kuri žemėje buvo jo žmona, ir tas, kurį paliko mažą kūdikį ir buvo tapęs vyru, atsivedęs savo moterį ir sulaukęs vaikų — jie visi gulėjo čia artybėje vienas kito, tarytum sėdėjo už vieno vakarienes stalo, dideli, maži ir susenę. Ir vėlė atrodė, lyg justų seniai nepatirtą jausmą, kad ji verkia: iš džiaugsmo, jog jie buvo išlikę po jo, iš sielvarto, kad jie taipgi išnyko iš gyvenimo, iš vilties, kad susitiks pagal dangaus žadėjimą, kad visi šitie kūnai taps verti prisikėlimo. Visi jie yra atėję per jį, kaip per pirmas duris, kaip jis atėjo iš savo senelių amžinu taku, kaip dabartinieji rodys kelią tolesnėms kartoms. Štai kodėl tokia ramybė šičia, — žiūri vėlė, — kai seniai palaidotieji, lyg į ištiestas rankas priėmę vėlesniųjų karstus. Lyg nauja sodyba šitie kapai, kur susirinko jo palikuonys: ramiai guli senyvi ūkininkai, tarsi prigulę pokaičio pjūties metu, ir veidai jų — laisvų žmonių, kurių niekas neplaka. Ir jų antkapiai yra tvirti — gražūs kryžiai, ažuolo ir akmens, ir geležies. Štai, viename užrašyta, kad guli tėvas ir sūnus, ir gretimai jų motina, tačiau tik tai tėvai tepalaidoti šičia, o prie sūnaus vardo tarta, kad stovi sargyboje su draugais kareiviais. Išaukštinta jo giminė, — džiaugėsi vėlė, buvusi baudžiauninko kūne, štai per žemę, lyg pro krištolą, mato palaidotą kunigą, regi išmintingą veidą mokyto vyro, grįžusio į namų parapijos kapus, ir kitas, klajoklis taipgi skubėjo atvažiuoti iš pasaulio, kuriame buvo ieškojęs turto. Plati tapo giminė, nes jeigu tiek buvo mirusių, tai daug daugiau liko gyventi ir auginti naujas atšakas. Vėlė matė paskutinę palaidotą savo giminės moterį, ir turėjo jai būti gaila palikti saviškius, nes nė šiame miege ji negalėjo nubraukti nuo savo veido ilgėjimosi, ir jos akys atrodė praviros po žemėmis, ir ausys nenustojo klausytis, ir jos galva, tarytum nuolatos kilo ir sukiojosi į visas keturias ša-

lis, kur turėjo būti išsiskirstę jos artimieji.

Dabar buvo metas ir vėlėi pasitraukti ir pasidžiaugti gyvaisiais, ir ji atsidūrė sodyboje, kurią vadino sava būdama vergu, į kurios kiemą nušliko paskutinis jo gyvo kraujo lašas, kai kūną iš dvaro kiemo atnešė namo, su mirštamais atodūsiais. Kaip ilgai gyvena kraujas, stebisi vėlė, ji dar mato kiekvieną dėmę — tai žemė saugo ir gaivina, kaip kiekvieną pavasarį ji prikelia žaliavimą ir rudenį subrandina vaisių.

Jeigu ne tasai kraujas, jeigu ne dovana šiai kelionei — ar galėjo buvusio baudžiauninko vėlė pažinti tėviškę? Puikios trobos buvo pastatytos, didelis sodas išaugintas, lengvas ir geras gyvenimas klestėjo čia gyvenantiems. Tik tai kodėl tamsu languose, kodėl tvartų durys išsivirsios iš įkabų, kas paleido svirtį nuo kablio, ir ji daužosi vėjuje? Atsiliepkite, gyvieji palikuonys, leiskite pasigėrėti savo veidais, kaip tolimu atspindžiu ano, kuris pakėlė savo reikalavimą būti žmogum ir už tai mirė! Vėlė taip troško išgirsti bent vieną balsą, pakartojantį kaip aidą, jos pačios paliktą savo sūnuje, ir juoką norėjo išgirsti, ir dainavimą, kuris buvo keliavęs per šią žemę, net sunkiausiose valandose ir įsitaisydavo, lyg paukštis lizdą, kiekvienoje troboje. Atsiliepkite!

Bet trobos buvo tuščios, lyg išvogtos, kamina nerūko, kertėje nestovėjo šluotos, nebirzgė ratelis, neverkė kūdikis. Kieme kryžius stovėjo nulaužtas pusiau, ne vėjo, ne senatvės — pikto kirvio — ir čia buvo kapinės. Ir kitas kraujas buvo nulašėjęs šičia, ne baudžiauninko, bet jo laisvo giminės vyro, ir dėmės vedė į purvyną už tvartų. Tenai vėlė įmatė žemės glėbyje, be karsto — užkastą tų pačių nedorų rankų, kurios nulaužė kryžių ir nužudė sodybą — žmogų. Vyra, ūkininką, sodybos savininką. Jis gulėjo sulenktas, tarytum jam neužteko vietos žemėje — tai tie, kurie jį užkasė, tingėjo padaryti ilgesnį duobę. Ir jo visa krūtinė buvo išvarstyta kulku, kaip bičių korys ji buvo, ir kaip medum prilipo žeme. Ir jo akys nesidavė užveriamos, ir jo ausys atviros klausėsi, ir jo galva sukinėjosi — kaip tos, kuri gulėjo kapinėse, kaip jo žmonos. Kažkur buvo jų vaikai, gyvieji.

Vėlė skrido ir bėgo, ji skubėjo ir ieškojo, tarytum nepamačius jų ji būtų pasmerkta per amžius vargti naują skaistykla siaubo ištiktoje gimtoje žemėje, ir kentėti už kiekvieną iš čia kilusių žmogų. Ji turėjo pažvelgti į savo gyvą giminę, nusiiraminti prieš galutiną ramybę.

Bet kodėl jos kelias suko iš tos giminės šalies? Ji negalėjo nieko klausti, nei žinoti, iki bus sutikus, ko ieško, tik tai eiti pėdsakais. Ji nebaigė stebėtis, kad tas takas vedė į liūnus, negyvenamas vietas, į miškus, ir tenai medžiai buvo nuplėšyti, kaip perkūno išstrankyti, ir gilios duobės, kaip neužgijusios žaizdos bjaurino žemės paviršių. Ir toje vietoje vėlė pažino, jog į čia buvo atvesta, kad pamatytų. Tačiau nebuvo ko išvysti! Tik tai buvo atidengta jai laikas, ir jame regėjo karą, svetimi kareiviai su svetimais mirštamais ėmėsi, ir kodėl tarp tų vienu turėjo būti jaunuolis iš jo sodybos! Jis krito ištiktas kulku, spėge, naktį. Gyvieji išbėgojo, ir paliko tie, kurie tylėjo ir kurie dejavo — paskui degė ugnys, ryjančios vežimų ir ginklų likučius, ir toje šviesoje slankiojo vilkai. Jie buvo alkanai.

Pabaiga 10 psl.

Kleopas Jurgelionis

IŠ CIKLO "KETURI PAROS LAIKAI"

II. R y t a s — E o s

Štai jau bunda palšas rytas,
Nutapydams rausvai gražumą tavo kojų,
Gaudžia, užia džiaugsmas atgimdyltas.
Tarp siūbuojančių kvapsningų uogenojų,
Traukias debesėlis, vėjo nuvaikytas,
Juokiasi su saule rytas.
Štai ir tu jau bundi, gal dar sapną išbučiuoji,
Ką meiliai sapnavus — dar bent sykį pameiluoji,
Su rasa kvepėjimą rožių užuodi,
Ir, apreipus, spinduliams dangaus tu atsiduodi.
Saulė palipėjus į tave, sušvinta,
Tavo kūnas kinta,
Jis toks baltas —
Rytas šaltas.

III. D i e n a — D i e s

Orui šviesiai supant žemę, kuomet miglos kyla,
Tu keli alkūnes ir rankas, ir jos atšyla,
Gelsta tavo kasos, kaklas ir krūtinė,
Raudonlūpė, raudonai tu prasižuoki,
Su plačia žeme meilingai susituoki,
Kai tau rodos, kad imi saldėti pirmutinė,
Tu ugningai savo šimtą vyrų išbučiuoji,
Pasikėlus lig dangaus, kojytėmis švytuoji...
Tu švytuok, švytuok, saldi mergele,
Tu kvepėk, kvepėk, žalia pušele!
Šviesk viršų ir apačioj meilingai,
Šildyk meilę savo akimis žavingai,
Tu greitoji,
Tu saldžioji!

ATEIK !

I

Kai medžiai linko, vėjui užiant po kapus,
Ir žarstė į krūvas sudriskusius lapus,
Tu po žaliu medžiu švelniai balta stovėjai,
Ir, rinkdama rožių kvapus,
Man patalą meilingą savo kalnuose žadėjai.

II

Ir kur gi tu dabar? Atūžk manin garsu Perkūno,
Atnešk malonę, giedrą ir švelnumą kūno!
Kaip baltas žiedas nuraškytas krisk manin,
Kad taptume kaip vienas uždaroj šventynėj,
Abu sutilpę paslaptin —
Tarp tavo kalnų mums brangioj tėvynėj.

III

Tik jau baisu, baisu, kad reiks gal bėgti iš tėvynės
Ir tau ir man ir mum abiem vaikam žiaurios gadynės.
Gal bėgsime kartu, o gal ir ne abu,
Prakeikto Markso ištikti jo keplišku stabu,
Su jo marsistais be širdies ir žmoniškumo,
Su kairišku labu,
Su pragarynais kriokiančio, šėtoniško žiaurumo.

IV

Kaip bėgo mūsų bočiai, taip ir mum reiks bėgt toliau,
Toliau į vakarus, kur matos naujos salos,
Toliau ir nuošaliau
Nuo nuožmo, pykčio, žudymos ir marksiškos kabalos.

POETAS KLEOPAS JURGELIONIS, Chicago, Illinois

POET KLEOPAS JURGELIONIS, Chicago, Illinois. See his poems on this page.

Kleopas Jurgelionis, baigias septintą dešimtį (g. 1886 sausio 1 d.), vienas iš nedau-
gelio gyvųjų, dalyvavusių pomaironinės poezijos antologijoje "Vainikai", joje buvo vie-
nintelis JAV-bių liet. poetas. 1916 m. Kalėdų Kaukės slapyv. išleidęs pirmą eilių rinkinį
"Glūdi-liūdi", ilgą laiką spaudoje nesirodė, bet iš Parnaso nepasitraukė. Lietuvos skai-
tytojai Jurgelionį pažino tik iš mažo pluoštelio drąsių eilių "Vainikuose", kurių popula-
riausi buvo "Jūra ir mergos" (Kai mergelės grėbė šieną — Aš stovėjau pajūry) ir "At-
minimas" (Ilgas rankų paspaudimas...), kuris ėjo per jaunuolių albumus.

Įsigilinęs į Rytų poeziją (išvertė Omar Kayamo Rubajatus), Jurgelionis ir savo kūry-
boje siekia vaizdo reljefingumo, minties lakoniškumo ir gaivaus, net ir senatvėje, jausmo.

V

Ateik, ateik čionai, kol esame kartu dar gyvi,
Kol dar ties tavo kalnais sužėri rytai ankstyvi
Ir kyla miglos po lankas su saulės spinduliais...
Ateik gyvenimą iš naujo steigt laimingą,
Su pažadais žaliais,
Naujos tėvynės kalnuos radus patalą meilingą.

KALBA, TIKTAI KALBA...

1.

Tikrai, tikrai atėjo metas mums domėtis,
Kur mums ir mūsų giminei reiks dėtis,
Kur tęsti mūsų kalbą su vaizdais senovės,
Su vilčia laimės iš senos naujovės.
Atėjo laikas bėgti iš visur, kur esam,
Kol kalbame lietuviškai ir dar t e b e s a m.

2.

Kalba, tiktai kalba tėra mums tėvas ir motutė,
Kalba lietuviška, giesni lakštutė,
Kalba bajorų, ponų, kunigaikščių ir muzikų,
Kalba krivių-krivaičių, taipgi katalikų,
Su kylančia nauja gyvenimo kūryba
Mes esame lietuviai tik sena k a l b o s t i k y b a.

Kleopas Jurgelionis

VIEŠAI IR SLAPTAI

RAPOLAS SKIPITIS, Chicago, Ill.

Dainuoti galima, kvėpuoti — ne

Man pasidarė žymiai jaukliau, kai pasijutau savųjų būrely. Mūsų autobusas vėl dūmė gatvėmis ir nuvežė mus į pereinamąjį kalėjimą. Pastatas niūrus, kaip ir daugumas tos rūšies įstaigų. Iš ilgo koridoriaus suvaromus į didelį kambarį, kur jau buvo daug vyrų. Tilpome dar ir mes. Negi diktatūrinės valstybės kalinys gali reikalauti oro ir erdvės. Patalpa aukšta: ligi lubų gal kokie penki metrai, bet oras vistiek labai blogas, nes žmogus prie žmogaus, ir išėinamoji vieta visai neatskirta. Palubėj keletas nedidelių langelių. Nei lovų, nei čiužinių. Tokiems ponams turi būti pakankamai minkšta ir ant cementinių grindų gulėti. Tik vienas kitas suolas, t. y. platoka lenta su kojomis. Jokių kitų baldų. Bet ir tokia niūri aplinka mūsų nuotaikos nepalaužia. Susiburiame ir imame dainuoti. Mat, jau ilgiau šioje patalpoje buvę ukrainiečiai mums sakė, kad ligi 10 val. nakties dainuoti nedraudžiama. Įsidainavome, ir mums gerai sekėsi. Mūsų dainos varžovai buvo ukrainiečiai. Dainuojame savo širdžiai išlieti, bet ir nedainuojantieji kaliniai dėl to neprikaišioja. Priešingai: mielai klausosi ir net ploja. Atsirado ir mūsų dainų bei dainavimo vertintojų su vienu Lietuvos žydu priešaky. Tie vertintojai pareiškė, kad mes ir už ukrainiečius geriau dainuojam... Taip buvo pirmą naktį, kol buvome nepavargę. Kitą naktį dainuoti jau nebeįėjome.

Prie manęs vis šliejosi kažkoks Kybartų vokiektukas: siūlė savo atsinešto valgio, net pagalvėlę nakčiai. Labai buvo kalbus. Kritikavo nacizmą ir hitlerinės Vokietijos santvarką ir visaip kaip stengėsi išgauti mano nuomonę. Supratau, kad tas jaunuolis bus atitinkamos įstaigos agentėlis, todėl atsakinėjau jam taip, kaip būčiau atsakinėjęs pačiam Gestapui. Kitą rytą jis pirmasis buvo pašauktas į Gestapo raštinę, kuri buvo čia pat, tik kitame kambary, ir iš ten pas mus nebegrižo. Vėliau ir kitus ėmė šaukti į tą raštinę. Ten Gestapo valdininkai apklausinėję, daugumą paleido namo. Tik žydų ir kaikiurių mūsiškių po tardymo nepaleido. Kai mūsų kamera pasidarė tuštesnė, tai ir iš kitos kameros susilaukėme savųjų. Štai plk. Urbonas, buv. Plechavičiaus rinktinės štabo viršininkas, ateina iš kitos kameros lagaminėliu nešinas. Pasirodo, jis praktiškesnis: pasiėmęs gerokai maisto. Pats valgo ir mums kitiems duoda. Kalėjimo “kavos” ir gabaliuko blogos duonos labai nepakanka alkiui apraminti. Plk. Urbonas aštriai kritikuoja Gestapo nesugebėjimą greit ištardyti suvarytus į kalėjimą žmones ir paleisti juos namo.

Pagaliam atėjo ir mano eilė. Klausinėjo, kamantinėjo, bet paleido. Davė išleidžiamąjį raštelį ir liepė eiti tiesiai į savąją policijos nuvadą.

Iš kalėjimo namo. Blogos naujienos

Policijos nuovadoj, man atėjus, nebuvo to gerojo pareigūno, kurs mane areštavęs žmoniškai su manimi kalbėjo ir leido grįžti namo pasiimti reikalingiausius daiktus. Čia pat už barjero prie stalo sėdinčiam policijos vachmistrui padaviau raštelį, kurį man davė Gestapas išeinant iš kalėjimo. Vachmistras,

paėmęs mano raštelį, padarė labai rimtą ir rūstų veidą, išsitraukė iš stalčiaus kažkokį raštą, kelias minutes tą raštą skaitė ir paskaitęs griežtu tonu pareiškė: “Išvykti už Berlyno ribų be Gestapo leidimo jums uždrausta. Be to, jūs kasdien privalote policijos nuovadoj registruotis. Dabar galite eiti namo”.

Vachmistras kalbėjo man tokiu tonu, koku viršila duoda įsakymą kareiviui.

Grįžau namo. Duris atidarė šeimininkė, nes durų raktą buvau palikęs jai. Į mano pasveikinimą ji atsakė gana šaltai ir tik ironiškai šypsodamasi paklausė: “Ar gardi buvo kalėjimo kava?” Atsakyti neskubėjau. O jai mano atsakymas, matyt, ir nebuvo įdomus, nes skubiai apsisukusi nuėjo į savo kambarį.

Nors policijos vachmistro paskelbimas apie mano laisvės suvaržymą ir šeimininkės nedraugingas sutikimas mano nuotaiką gadino, bet išėjęs į laisvę, kad ir po trumpo kalinimo, jaučiau kažkokį, sunkiai apibūdinamą malonumą. Ir didmiesčio oras rodėsi toks grynas ir malonus kaip kokiame pušyne, kur nors apie Varėną, ir popiečio saulutė, rodos, džiaugėsi su manimi. Kad esu laisvas, ir žmonės rodėsi visi geri...

Troškulį ir alkį apraminęs ir šiek tiek atsikvėpęs, skubėjau į savąją draugiją žinių bei naujienų. Draugijoje sužinojau, kad į policiją vaikščioti kasdien įsakyta ir Erenestui Galvanauskui ir keliems kitiems, tik kitiems ne kasdien, o tik 3 sykius per savaitę. Lietuvos pasiuntiniui K. Škirpai paskirtas namų areštas. “Tai tau ir išlaisvinimas! Nuo meškos pabėgom, ant vilko užbėgom”, galvojau sau. K. Škirpai tas smūgis turėjo būti skaudesnis negu bet kuriam iš mūsų, nes jis daugiausia tikėjosi palankumo iš hitlerinės Vokietijos. Ir mums visiems nelengva buvo apsiprasti su tokia padėtimi. Jautėmės kaip žvirbliai po rėčiu.

Išgąstingos žinios iš Lietuvos

Visi buvome labai ištroškę žinių apie įvykius Lietuvoje. Nors jaunesnių vyrų tremtinių visas būrys buvo išvykęs į Lietuvą su pirmaisiais vokiečių kariuomenės daliniais, bet iš jų jokio garso vis dar nesulaukiame. Visi veržiamės į Lietuvą, bet Gestapas neleidia nė pajudėti. Tik dr. Ancevičiui, kaip žurnalistui, pasiseka gauti leidimą nuvykti į Kauną. Po kelių dienų grįžta ir parveža išgąstingą žinią: **bolševikai ištrėmė iš Lietuvos 200 tūkstančių žmonių.** Supratome, kad tos žinios negalėjo būti tikslios, nes per tokį trumpą laiką niekas negalėjo jų surinkti, nei patikrinti. Žinios buvo gautos iš tų žmonių, kurie prieš porą savaičių savo akimis matė tą išgąstingą daugelio tūkstančių žmonių išvežimą iš Kauno geležinkelio stoties. Tas siaubas dar nebuvo atslūgęs, todėl suprantamas ir perdėjimas — išvežtųjų skaičiaus padidėjimas. Bet jei skaičius būtų ir dvigubai padidintas, tai išvežtųjų skaičius visgi siektų 100 tūkstančių žmonių. Ta žinia mus visus smarkiai sukrėtė. Be to, dr. Ancevičius papasakojo ir kaip nežmoniškai elgėsi bolševikai su tremiamaisiais: grūdo į gyvuli-

nus vagonus, nedavė net vandens atsigerti, nors žmonės alpo nuo troškulio. Vežė ne tik sveikus, dar tvirtus žmones, bet ir senelius, ir paliegiusius, ir kūdikius.

Ieškojau būdo pranešti visam laisvajam pasauliui apie šį baisų, barbarišką bolševikų darbą. Ir čia dr. Ancevičius padėjo. Jis, kaip žurnalistas, telegrafo keliu galėjo pasiųsti Amerikon visą mano atsišaukimą. Po kokio mėnesio kun. St. Yla gavo laišką iš vysk. Brizgio, kuriame šis rašė, kad, jo surinktomis per klebonus žiniomis, bolševikai ištrėmė iš Lietuvos 17.000 žmonių. Nors klebonų surinktos žinios galėjo būti arčiau tikrovės, bet paskui paaiškėjo, kad ir jos buvo klaidingos — nepilnos. Žymiai vėliau Lietuvos Raudonasis Kryžius ir Savitarpinė Pagal-

GIMINĖS /NELĖ MAZALAITĖ

Štai kodėl jie žiūrėjo ir po žemėmis, tėvas ir motina iš sodybos, dabar vėlė žinojo. Bet ir tai atsiminė ji, kad tėvai žvalgėsi į visas puses: tai į daugelį vietų turėjo būti išsi-skirstę jų vaikai. Ir nevisur buvo karas, — ne visi žūna, — džiaugėsi ji pasitraukdama.

Tačiau buvo panašu, kad čia taip pat nusiaubė perkūnai, kur ji buvo atsiradusi beieškodama, namai neturėjo stogų, ir kitų sienos buvo išdegintos, ir dideli miestai, atrodė, kaip iš tolo svaidomų plytų krūvos. Net kapinės buvo taip apnaikintos, jog neatrodė tinkamos nė numirusiems. Bet šią naktį buvo čia šviesu, gyvieji atnešė žvakių ir gelių, tarsi atėjo į svečius pas savuosius. Ir tenai, kur sustojo vėlė, degė žvakelė. Ir žmogus stovėjo žiūrėdamas į žvakę, lyg per ją galėjo permatyti, kaip per rakto skylę, į aną pusę durų.

Tačiau šis jaunas vyras nebuvo iš jo giminės, pažino vėlė — ir ji taip pat įžvelgė į kapo gelmę, ir lyg žvakės nušviestą regėjo prastame karte, panašiam į popierinę dėžę, kūdikį ir moterį — o jos veidas buvo toks, kaip ano gulincio savo sodyboje. Nebuvo kraujo jos kūne, kulų ženklų, net ligos, tiktai širdyje kažkinkas buvo išgraužęs neišgydomą randą. Ji per daug ilgėjosi namų ir mirtis parodė jai kelią, ir jos mažas sūnelis nubėgo įsitvėręs jos ranką.

Juk daugiau nebėra kur eiti, tarė vėlė, tačiau negalėjo sustoti, jos kelionė nesibaigė. Ir kada pamatė, kur atsidūrė, atgavo viltį, nes šičia buvo taip gražu ir turtinga, jog galėjai išsigąsti to, po anų nelaimės vietų. Šviesos krito tvanais, skambėjo muzika, namai negalėjo sustoti augę, — čia buvo saugu, čia niekas neatrodė girdėjęs apie baudžiavas, nei karus, ir žemė buvo akmeninė, nebuvo kur įsigerti kraujui, čia žmonės negalėjo mirti — ir jeigu vėlė buvo atvesta, tai tam, kad pamatytų savo palikuonį gyvenantį.

Bet kodėl ir vėl kapai? Ar ir čia jo giminė pasmerkta liūdėti, ir šita naktį stovi prie ko nors netekto? Niekas nevaikšto, niekas neklūpo, vienur kitur dega žvakės, ir labai puošnios gėlės sveria antkapius, jokio kryžiaus nėra čia — juk tai negali būti žmonių kapai... Taip sau, krašto gyventojai, kad neatsiliktų nuo nelaimingų kraštų, rodo, jog ir jie laiko tokią vietą. — Ir vėlė nori pasitraukti nuo to marmuro gabalo, kur sustojo, bet negali. Vistiek, kad ant to marmuro iškaltos raidės rodo netokią vardą, kaip vadinosi ji žemėje, ir kaip užrašyta jo gimtuose kapuose — ji regi po paminklu moterį, panašią į aną su kūdikiu, lyg jos buvo dvynės seserys. Tiktai, kad šio-

ba sudarė vardinį išvežtųjų sąrašą. Jame buvo apie 30.000. Bet ir tas sąrašas neapėmė visų išvežtųjų, nes apie žydus vokiečių okupacijos metu neįmanoma buvo surinkti tikslų žinių. Neįtraukta į sąrašą ir nežydų apie kuriuos niekas nepranešė L. R. Kryžiui bei Savitarpinei Pagalbai. Tikras anuo metu bolševikų išvežtųjų skaičius galėjo būti 35-40.000.

Pats asmeniškai buvau smarkiai sukrėstas, sužinojęs, kad ir mano šeima ištremta.

Nors tu žinių buvom smarkiai prislėgti, bet draugijoje judėjimas žymiai pagyvėjo, ir draugijos patalpa pasidarė permaža.

Draugija tuomet turėjo mažą kambarėlį dr. Ancevičiaus bute. Reikia pasakyti, kad p. p. Ancevičiai visuo-

NUKELTA | 18 PSL.

Atkelta iš 8 psl.

Ji atrodo graži ir jauna, jos skruostai dar nepametė rausvumo, ir lūpos raudonos, ir išgražinti jos plaukai. Ir ne iš ilgesio ji mirė: kažinkur perėjo kulka, dailiai užlyginta ir paslėpta nuo kitų akių, bet jos pačios ranka ją nužudė dėl mažo nieko, dėl ne savo vyro meilės — žino vėlė, kaip jai yra leista.

Aš neisiu daugiau niekur, aš noriu grįžti į Viešpaties ramybę, juk užsipelniau, juk buvo man leista, kad patekčiau prie tų, kurie laimės džiaugsmą, — taip vaitojo vėlė, kad jos kelias suko vis dar žemėje, ašarų pakalnėje. — Tačiau ji tuojuo pasidavė Dievo valiai, — juk jeigu ji buvo vedama, gal jos troškimas bus išpildytas, ir ji paregės gyvąjį iš savo giminės.

Tiktai, kad tam jos palikuoniui turėjo būti sunkus gyvenimas šitame krašte, kur nūnai ji buvo atvesta, nes taip čia buvo šalta, jog net bekūnė dvasia galėjo pajauti spėgą. Šiame sniege nebraidė joks paukštis, daina tučtuojau dūžo, vos gimus, o joks augalas net gimti nepajėgtų. Ir už amžiną žiemą buvo baisesnė tie, kurie buvo panašūs į žmones, bet juk negalėjo būti žmonės, — nes jie valdė žmones. Žmonės dirbo sunkiausius darbus, žemės gilumoje jie atrodė palaidoti, nors buvo gyvi, ir vėlė su gailėsčiu ieškojo veido to, kuris buvo jos sava-

Ji negreit išskyrė jį, jauną tvirtą vyrą, ir tai ne čia, kur žmonės dirbo: jis gulėjo, kaip sušalęs baltos beržo pagalys begalinėje duobėje. Kaip jie galėjo iškasti tokią duobę! Šitoje žemėje! Bet duobė buvo iškasta, ir pilna ji buvo senųjų, kurie paseno, persokdami dešimtmečius, jaunų, kurie mirė pačiame skaistume, nespėję nuvysti, vidutinio amžiaus, stipriausio, galinčio ilgiausiai atlaikyti sunkumą. Jie buvo suvienodinti priverstinios mirties, — jų galvos buvo sukrešėję krauju, ir perskeltos durtuvų, ir suvarstytos kulų — šimtai, vienu metu nužudyti, gimę atskiriausiuose kraštuose, iš keturių pasaulio šalių suvaryti — skirtingi ir sujungti vieno troškimo — laisvės.

Koks nuostabiai ramus buvo jos apleistas vienišas kapas, jos gimtinės kapuose, juto vėlė, — ir koks baisus bendras kapas! — Ji norėjo bėgti, tačiau niekas netraukė jos toliau — ji buvo baigus ir pamačius viską: savo giminės paskutinį.

Viešpatie, priimk auką — grąžink mane skaistyklon iki pasaulio pabaigos, — šaukė vėlė, — tiktai sulaikyk, kad išliktų žemės žmonių giminės. Iš gilumos šaukiuos į Tave, gailestingumo Viešpatie — gelbėk juos!

STASYS RAŠTIKIS pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės kovų metais (1919).

STASYS RAŠTIKIS at the time of the first wars for Lithuanian independence (1919)

KOVOSE DĖL LIETUVOS

GENEROLAS STASYS RAŠTIKIS RAŠO

apie savo atsiminimus:

...Aprašomus įvykius fiksuojau taip, kaip jie tada yra buvę, ir apie save rašau taip, kaip aš tada jaučiau ir galvojau. Ar tie mano anuometiniai galvojimai buvo teisingi, ar klaidingi, ir ar jie atitinka ir šio meto mano ir kitų galvojimus, yra jau visai kitas reikalas. Noriu būti nešališkas ir visai atviras ir todėl savo atsiminimuose turiu rašyti ir rašau taip, kaip tada yra buvę ir kaip aš tada dirbau, galvojau ir jaučiau. nemanydamas nei girtis, nei teisintis. Tegu kiti teisia.

apie mažos valstybės saugumą:

Kuo turėtų remtis Lietuvos valstybės saugumas? Jokių būdu ne vien kariuomene. Maža valstybė, kitų didelių valstybių pašonėje, negali naiviai galvoti, kad tik jos kariuomenė apsaugos ją nuo visų gresiančių ar galinčių grėsti pavojų. Tokiai valstybei saugumo pagrindas gali būti jos didelis kultūringumas, labai stiprus ir vieningas susicementavimas viduje, įskaitant ir savo ginkluotąsias pajėgas, draugiški ir geri santykiai su visais kaimynais ir nuoširdžių bei stiprių draugų turėjimas pasaulyje.

GENERALINIO ŠTABO VALDYBA 1929 metais: plk. Griganavičius, plk. Jakutis, plk. Gerulaitis, plk. Jackus ir mjr. Raštikis.

Officers of the Lithuanian General Staff in 1929: Col. Griganavičius, Col. Jakutis, Col. Gerulaitis, Col. Jackus and Major Raštikis (later General of the Lithuanian Armies).

STASYS RAŠTIKIS vokiečių kariuomenės manevruose 1931 metais, kai jis lankė Generalinio štabo akademiją.

S. RAŠTIKIS attending the German Army war manoeuvres of 1931 while a student at the General Staff Academy

apie "aukštąją politiką":

Aukštąją politiką turi tvarkyti ne kariai, bet politikai, ne kariuomenės vadovybės asmenys, bet valstybės vadai ir vyriausybių vyrai. Kariuomenė, o tuo pačiu ir jos karinė vadovybė, yra tik vienas iš įrankių valstybės vairuotojų rankose saugoti savo valstybės saugumui ir laisvei.

apie kultūrinės ir dvasinės jėgas:

Kiekvienam be ypatingų įrodymų yra aišku, kad kiekvienos valstybės stiprumas priklauso ne nuo jos dydžio, ne nuo teritorijos ploto, ne nuo gyventojų skaičiaus ir ne nuo medžiaginių ginklų, bet nuo kultūrinių ir dvasinių jėgų, glūdinčių toje tautoje bei valstybėje... Paimkime mažiausią valstybę visame pasaulyje — Vatikaną. Kas nepripažins, kad šios mažiausios valstybės moralinis autoritetas yra didžiausias?

apie seimo reikalingumą valstybėje:

Visuomenės nepasitenkinimas savo vyriausybe atsiliepia ir kariuomenėje. Nesant tautos atstovybės, nėra ventiliatoriaus, pro kurį galėtų išeiti lauk bent dalis to nepasitenkinimo ir bent iš dalies galėtų neutralizuoti opozicijos susikauptos ardamosios jėgos. ... Išvada — pradėti įtikinėti krašto apsaugos ministerį ir Respublikos Prezidentą, kad bent laipsniškai būtų einama prie demokratinės santvarkos, t. y. prie tautos atstovybės, seimo sušaukimo.

apie gruodžio ir birželio perversmus:

Netinkamas ir lengvapėdiškas kariuomenės parengimas, o kai kada net trukdymai jai pasirengti, praeityje sukeldavo kariniuose nepasitenkinimų, kuris pritvinkdavo net tiek, kad išsiverždavo viešumon nepageidaujama ir neleistina bei kenksminga forma. Nemanykime, kad 1926 m. gruodžio 17 dienos perversmas ir 1934 m. birželio 6 dienos įvykiai turėjo tik kažkokius paviršutiniškus ambicingus ar tik politinius tikslus. Tai netiesa. Aišku, kad atskiros politinės partijos pasinaudodavo tokiais įvykiais, siekdamos savo politinių tikslų. Ir tie partijų tikslai pašaliečiams daugiausia krisdavo į akis. Iš to buvo daromos klaidingos išvados, kad kariuomenė veliasi į politiką. Savaimė suprantama, kad kiekvienas perversmas ar bent bandymas jį organizuoti buvo iškrymas iš kariuomenės veikimo ribų ir karių kompetencijos ir kišimasis į politiką. Smerkdamas kariuomenės ir atskirų karių dalyvavimą tokiuose veikimuose, noriu vis dėlto pabrėžti vieną faktorių, būtent: ir vienas ir antras buvę Kaune perversmai buvo nukreipti prieš savo vyriausybes, be kitų grynai politinių priežasčių, dar ir todėl, kad viena vyriausybė buvo apleidusi, o antra trukdė tuos reikalus, kurie kiekvienai kariuomenei visada ir visur buvo ir bus svarbiausi - garantuoti krašto saugumą.

Šio puslapio tekstas ir nuotraukos paimta iš tuojau išeinančios gen. Stasio Raštikio atsiminimų knygos "Kovose dėl Lietuvos" I-mos dalies. Leidžia "L. Dienos".

Netapkime savo tautos duobkaisiais...

PASIKALBĖJIMAS SU PREL. M. KRUPAVIČIUM

Atkelta iš 5 psl.

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Išgyventų metų skaičius nėra žmogaus nuopelnas ir dėlto tokios rūšies sukaktis neturi jokio pagrindo šventėms ir minėjimams. Tais motyvais ir savo 70 metų sukakties neminiu. Juo labiau tokia sukaktis neminėti, nes ji nieko gero ir neatneša ir nelemia. Ji primena žmogui, kad visa sutrumpėja ir kad reikia baigti dirbti, kas dar nebaigta ir eiti savo gyvenimo keliu su Dievo šviesos lempuote rankoje, nes kiekvieną valandą galima atsimušti kaktą į amžinybės vartus.

Kaip jaučiuosi? Fiziškai per visą savo gyvenimą nebuvau stiprus. Visą gyvenimo kelionę ratai girgždėjo. Girgžda ir dabar, nors mano mokyklų — mokytojų ir kunigų seminarijų — kurso draugų dauguma jau seniai šį pasaulį apleido; o kai kurie jų buvo stiprūs kaip ažuolai. Mokytojų nebežinau, ar kas yra gyvas. Kunigų pasiliko tik keturi gyvi: du laisvajame pasauly, du Lietuvoj. Vienas — kun. Pijus Karalius — neseniai mirė Cicerio. Organinių ligų neturiu, bet visos gyvenimo sąlygos organizmą labai išsėmė ir nuvargino. Gydytojai reikalauja reikalauja ilgesnio poilsio. Sunku jų reikalavimą patenkinti, nes nėra sąlygų. Kiti mano “neklusnumą” vadina savižudybe.

Ižengus į aštuntą dešimtmetį, senatvės reiškinių nejaučiu (sveikatoje, plaukuose jų yra, nes iš juodojo pasidariau keršas, bet vis dar ne žilas.). Polinkiai pasiliko tokie pat į gera ir į bloga, kaip buvę. Atmintis gana gyva. Tinginiavimui duoklės neduodu. Darbingumas nesumažėjęs. Ir dėl to nelabai esu patenkintas, kai kas mane mėgina vadinti seniu. Bent aštuntos dešimties pradžia atrodo dar jaunystė su silpnaisiais vėjais.

Dvasiškai jaučiuosi gana stipriai. Nelaimės niekad manęs nepakirsdavo. Juo didesni pavojai, tuo aš stipresnis ir budresnis tampu. Manoji amžiaus sukaktis sutapo su Ženevos šiauriu vėju. Kremlius raudonį valdovai sugebėjo susukti Vakarų galiūnams galvas. Mums pavergtiesiems tai skaudus smūgis, o laisviesiems pavojus ryt tapti tuo, kuo mes šiandien esame — Kremliaus naikinamais vergais. Suprantama, kad nuotaika sukaktįje buvo rūgšti, bet nesusmukusi. Esu pasirengęs ir pasunkėjusiems Lietuvos laisvinimo darbams.

KAZYS MOCKUS:

— Jums teko aktyviai reikštis tada, kai daugybė lietuvių buvo palikę savo kraštą ir emigravę į rytus. Vėliau dalyvavote Nepriklausomos Lietuvos kūrime, o dabar štai su naujausia emigracija dirbate Vakaruose. Norėtusi patirti Jūsų nuomonę dėl skirtumų, kurie pasireiškė ar pasireiškia mūsų visuomenėje šiais trimis laikotarpiais?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Gimiau caro pavergtoje Lietuvoje. Turėjau laimės aktyviai dalyvauti tos vergijos nusikratimo darbe ir nepriklausomos Lietuvos atstatyme. Mačiau mūsų tautos nusiėkimą ir kaip ji dalyvavo tame didžiajame darbe. Džiaugiausi ir didžiavausi mūsų tauta. Ji pasireiškė toji žūtbūtinė kovoj tikra didvyrių žeme. Lietuvos himno žodžius ji vi-

sai pateisino. Laisvinimo entuziazmu ji liepsnote liepsnojo. Ir jaunimas ir senimas laisvės troškulio pagauti be svyravimo ėjo į kovą. Gimnazijose net keturklasiai moksleiviai metę mokyklų suolus eidavo partizanais ar į savanorių būrius. Kaimo jaunimas kartu su pagyvenusiais vyrais sudarė pirmąją kariuomenę, kuri šlavė iš Lietuvos gausingus jos priešus, kurie rodė pastangų jos neišleisti iš savo nagų ar naujojo pavergėjo pančiais ją sukaustyti. Jokia auka Lietuvai laisvinti nebuvė per didelė. 1918 metų pradžioj Plungės bažnyčioj surinkau Valstybės Tarybai, kuri vadovavo laisvinimo darbui, virš 10,000 ost rublių. Šeduvoj man kalbant susirinkusiai miniai į mitingą, kuriam nebuvo prašytas vokiečių leidimas, žmonės šaukė “šalin vokiečiai iš Lietuvos!”, “imtis ginklų prieš juos”, nors aplink vaikščiojo ginkluoti vokiečiai. Man atvykus į Lygumus informuoti žmones, į kelias valandas sugužėjo beveik visa parapija. Vokiečiai nedrįso nei minios vaikyti, nei mane areštuoti. Po karo vokiečiai skelbė, kad Lietuvoj okupacijos metu nuo civilių žmonių ginklo žuvo proporcingai daugiau vokiečių negu kituose kraštuose. Matant visa tai kiekvienas turėjo didžiulius lietuvių esąs. Tik tokios nuotaikos dėka buvo pasiektas Lietuvos išlaisvinimo ir nepriklausomybės atstatymo stebuklas. Ir Dievas mums padėjo laimėti.

Dabar, deja, matome visai priešingą vaizdą. Nuotaikos ir elgsena panašios toms, kurios išgalėjo po nepavykusio 1863 metų sukilimo — susmukimas, nustojimas vilties laimėti savo žemei laisvę, defetizmas ir negarbingas ieškojimas svetimos malonės, jiems išiteikimo būdu. Kažkoks Adomo Mickevičiaus budrizmas apnyko kaip dvasios amaras dabartinių emigrantų daugelį, o kitus nedovanotinas susnūdymas ir indiferentizmas. Neprašomi ir nekviečiami jie patys lenda į svetimybių molocho ryklį ir savo jaunąją kartą grūda. Savo gimtosios kalbos negerbimas ir jos kaišymas svetimybėmis, bėgimas nuo savo spaudos, neleidimas savo vaikų į lietuviškas mokyklas, nenoras aukoti ir Lietuvos laisvinimo ir kultūros reikalams pasibaisėtini. Šiurpu darosi visa tai matant. Noris šaukti kartu su Maironiu: “Tas ne lietuvis...”, kursai pamins, ką bočiai gynė per amžius milžinų keliais.” Skaudūs pavojai, tačiau rankų nuleisti negalima. Mūsų idealistai — basanavičiai, kudirkos, maironiai, vaižgantai turi glaudžiau telktis krūvon ir garsiau skambinti Lietuvos laisvės varpais, kad ir apkurtę išgirstų ir nusimestų naują savo tėvynės atsižadėjimo kainą pirktą svetimą rūbą ir grįžtų į Lietuvos kelius.

KAZYS MOCKUS:

— Kaip Jums atrodo Lietuvos vadavimo perspektyvos ryšium su pastaraisiais tarptautiniais įvykiais bei nauja Rusijos komunistų taktika?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Naujoji Maskvos taktika susuko Vakarų galiūnų galvas ir jie pamiršo, kas yra bolševikas ir kas jų laukia iš bolševikų pusės. Ženeva palenkė Vakarus statyti taikos rūmus ir tiesti ranką kruviniems

Kremliaus valdovams atiduodant jiems visas jų pavergtas tautas su 100,000,000 gyvų laisvės trokštančių ir už jų kovojančių žmonių. Vakarams tokius palinkimus rodant amžina gėda. Jie tokiu žygiu įsirašytų save į bolševikų bendradarbius ir laisvųjų kraštų duobkaisius. Jie savo laisvę statytų ant kitų kraštų ašarų, kraujo, kančių ir prakeikimų. Ant tokių pamatų pastatyti rūmai laikyti negalėtų. Jie nebaigti statyti turėtų sugriūti. Bet Ženevos meilė vėsta. Apsvaiginti protai blaivēja. Reik tikėtis, kad tie rūmai kaip Babelio bokštas nebus baigtas statyti. Tikime Washingtono žodžiu ir pastangomis. Bet tai parodys ateitis.

Vienos tiesos privalom nepamiršti — mes patys vieni Lietuvos neišlaisvinsim, bet jos niekas neišlaisvins ir be mūsų. To laisvinimo darbo mes turim stovėti priešaky. Mes jį turim tęsti ir tada, kai mus apleis visi bičiuliai, kai liksim kovos bare vieni vieni. Tada ta mūsų laisvinamoji kova turi būti ypatingai sustiprinta ir tapti totalinė. VLIKas savo darbo mesti negalėtų, nors gal tas darbas ir jo metodai turėtų būti pritaikyti prie naujų aplinkybių. Kartkartėmis tektų pagal reikalą ir planą keisti ir laisvintojų kraujo aukoti. Šiuo atveju pralietas kraujas būtų ateities laisvės sėkla. Tokia visais frontais kova laisvajam pasauliui būtų gyvas įrodymas, kad mes nesusigyvenam su vergija, kad mes laisvei esame gimę ir kad jiems laikas atpirkti padarytą pavergtiesiems skriaudą už aukso gabalą ar patogų gyvenimą kuriam laikui. Jei Ženevos dvasia ir laimės, tai ji dar nebus pavergtųjų tautų laisvės kapas. Svetimieji gali labai daug padaryti kitoms tautoms skriaudos, kančių, nelaimių, bet jos palaidoti negali. Dažnai atrodo jau žuvusios tautos, o tačiau atgyja ir atsigauna tai, kas joms priklauso — savo laisvę ir savo teises. Ne svetimieji kitas tautas palaidoja, tik tauta pati gali save pasilaidoti. Tad budėkim, kad savo tautos budeliais ir duobkaisiais nepasidarytume. Ženeva gali mums tik kelius į nepriklausomą Lietuvą daugiau ar mažiau nutęsti. Mūsų pareiga būtų tuos kelius arba sutrumpinti arba kantriai ir ryžtingai išeiti ir laimėti.

KAZYS MOCKUS:

— Šalia amžiaus jubiliejaus šiais metais atšventėte ir 10-ties metų vadavimo Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui jubiliejų. Malonėkite pasisakyti dėl VLIKo ligi šiol nueitojo kelio bei atliktų darbų ir dėl jo ateities perspektyvų?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— VLIKas buvo suorganizuotas didžiųjų nelaimių metu Lietuvoje. Numatant II-ją bolševikų okupaciją, VLIKas išskyrė savo delegatūrą užsienin, kad ji galėtų tęsti ten Lietuvos laisvinimo darbą. VLIKas vėliau buvo gavęs iš vyriausios partizanų vadovybės Lietuvoje įgaliojimą tokio turinio: “VLIKas ir Vyk. Taryba esamose sąlygose vykdo Lietuvos valstybės valdžios funkcijas.” Sutar-ta su ja, kad politinė Lietuvos laisvinimo vadovybė turi būti ir turi būti tik viena. VLIKas ir VT turi krašto pasitikėjimą veikti politinėje ir diplomatinėje plotmėje. Primatas paliekamas kraštui, ir t. t. Delegatūra pradėjo savo darbą dar Hitlerio režimo metu. Susidarius lengvesnėms sąlygoms delegatūra suorganizavo VLIKą tokios sudėties, kokia buvo sutarta Lietuvoj. VLIKas sudarytas demokratinu būdu, koksai tais laikais buvo galimas ir prieinamas. Jo veikla trumpai atpasakoti neįmano-

ma. Tam reikalui knygos reikėtų. Jei šiandien apie Lietuvą žino visas pasaulis ir apie ją kalbama visuose tarptautiniuose organuose ir suvažiavimuose, parlamentuose ir senatuose, kur tik tokia tema paliečiama, tai didžiausia dalimi VLIKo nuopelnas. JAV-se labai daug toje srityje yra nuveikęs AL'Tas. Turi taip pat nuopelnų įvairios organizacijos ir gal atskiri asmenys savo asmeniniais kontaktais su žymesniais politikais. Nuopelnų turi ir mūsų veiklesni diplomatai. Bet pirmoj vietoj čia stovi VLIKas. Pastaraisiais metais prie šio darbo prisidėjo Pavergtųjų Jungtinių Tautų Seimai. VLIKo nuopelnų negalės paneigti ir aršiausi jo priešai. Jis Lietuvos laisvinimo istorijoje užims labai svarbią ir žymią vietą, nepaisant visokių jo priešų melų, prasimanymų ir šmeižtų.

KAZYS MOCKUS:

— Mūsų spaudoje ir gyvenime daug kalbama apie VLIKo reformas, apie jo perkėlimą į kitą vietą. Norėčiau patirti iš Jūsų, kokia iš tikrųjų yra šio reikalo situacija ir kas numatoma daryti?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— VLIKas priešų turi ir, deja, turi nemažai. Pirmoj eilėj jo priešai yra tie, kurie yra Lietuvos priešai. Jų tarpe pirmą vietą užima Maskva ir jos apmokami agentai ir nesąmoningi sekėjai. Antrą vietą užima tie, kas nėra linkę prie demokratinio Lietuvos režimo, už kurį kovoja VLIKas. Prie jų galima priskaityti ir tuos, kuriems ne Lietuvos laisvė rūpi, bet kiti tikslai ir uždaviniai. Šie pastarieji dangstosi įvairiomis skraistėmis, VLIKą puldami, ir sugeba tomis skraistėmis patraukti ir gerų norų ir tikslų lietuvių, kurie nesusingauda jų ėjimuose ir nesuranda būdų atskirti jų skleidžiamus apie VLIKą melus nuo tiesos.

Kokia VLIKo ateitis? Kol Lietuva bus priešo laikoma ir kankinama, VLIKas privalo būti ir savo laisvinamąjį darbą dirbti. Ir juo sunkesnė ir mums nepalankesnė bus politinė atmosfera, juo VLIKo darbas turi būti intensyvesnis, darnesnis ir drausmingesnis. Lietuviškos gėisuomenės šventa pareiga burtis apie VLIKą ir remti jį visokeriopa pagalba, kad jo darbas būtų našesnis. Vyriausias laisvinamasis organas gali būti tik vienas. Laisvinamoji našta gali būti vežama tik viename vežime ir viena kryptimi. Jei atsiranda keli vežimai, arba jei tas pats vienu traukiamas pirmyn, o kitų atgal, laisvinamasis darbas sutrukdytas. Tokia padėtis Maskvai suteiktum labai gardaus juoko ir didelio džiaugsmo. Ji tam tikslui pasiekti nemaža pinigų meta. Vargas mums, jei mes patys jai padėsime savo tėvynę palaidoti.

Ar reikalinga VLIKo reforma? Kaip kas ją supranta. Struktūrinės reformos VLIKas nereikalingas. Geresnės struktūros šiose sąlygose niekas nesuras. Naujo kraujo, naujų jėgų VLIKas reikalingas, nors jei visi dabartiniai VLIKo nariai patys dirbtų ir kitiems nekliudytų, ir dabartinis VLIKas galėtų savo darbą gerai atlikti. Jis jį ir atlieka. Bet kuriuo apsilaidimu ar netinkamu ėjimu jis Lietuvos reikalams nėra dar pakenkęs. Partijos savo laiku įsipareigojo prisiimti atsakomybę už savo siunčiamus VLIKui narius. Išmušę partijoms svarbi valanda, ir jos gerai turi pagalvoti apie prisiimtą atsakomybę. Jei jos savo pareigos tinkamai neatliks, istorija joms išrašys labai skaudų sprendimą.

Dabar suaktualėjo VLIKo buveinės klausimas. Tiesa, jis ne pirmą kartą yra iškiles. VLIKas lig šiol turėjo į šį klausimą vieną atsakymą — VLIKas pasilieka Europoje. Šituo klausimu VLIKo nariai nevisada buvo tos pačios nuomonės su savo partijų CK. Pastaruoju metu kai kurių partijų vadovybės panoro VLIKą perkelti į JAV-bes. Partijų CK nėra vienos nuomonės tuo reikalu. VLIKas sutiko vieną VLIKo sesiją šaukti JAV-se. Ji šiais metais turi būti ten sušaukta. Ten bus sprendžiamas ir VLIKo buveinės klausimas. Be abejo, iškils ir kitų su tuo susijusių reikalų. Kaip bus išspręsti jie, pamatysim. Tuo tarpu sunku įspėti. Aš esu tos nuomonės, kaip VLIKo dauguma — VLIKas turi likti Europoje. Jo iškėlimas į JAV-bes būtų žalingas ir pačiam VLIKui ir Lietuvos laisvinimo darbui.

KAZYS MOCKUS:

— Jūs esate žinomas kaip vienas tų mūsų politikų, kuris visada pasisako už visų politinių jėgų konsolidaciją sutarimo keliu. Turint galvoj, kad pastaraisiais metais ryškiau pasireiškė mūsų politinių grupių nesutarimas, norėčiau paklausti, kaip Jums atrodo tolimesnio visų mūsų politinių grupių bendradarbiavimo galimybės laisvinimo darbe.

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Buvau ir esu visų mūsų politinių grupių sutelkimo Lietuvos laisvinimo darbe šalininkas. Savo laiku buvau už įtraukimą ir Santarvės į tą bendrą darbą. Kiekvienas laisvinimo darbas yra sunkus. Nė vienas okupantas geruoju savo aukos iš nagų neišleidžia. Ypač sunkus darbas yra dabartiniu metu ir sąlygomis. Visi lietuviai turi įsijungti į tą šventąjį darbą. Bet tas darbas reikalingas darnumo ir susidrausminimo. Jei bendrame darbe to nebus, darbas ir pastangos eis perniek. Vieni kitiems kliudys. Grupės, kurios įsijungs į tą darbą tik tam, kad iš vidaus darbą sprogdintų ir kompromituotų pačią organizaciją, neišsileistinos. O tokių grupių yra. Tad mano išmanymu tik tos grupės išsileistinos į VLIKą, kurios įrodys savo grynas intencijas ir norus, kurioms rūpi tik laisvinamasis darbas, o ne bet kokie kiti motyvai, pvz., kad ir grynai partiniai išskaičiavimai ir pan. Ir mažesnis grupių skaičius siekias tik vieno Lietuvos laisvinimo tikslo, daugiau padarys, negu jų apstesnis skaičius su įvairiais tikslais. Kas ko siekia, nesunku matyti iš jų dabar dirbamo darbo. Lietuvos laisvinimo darbas nėra nei partinis, nei pasaulžiūrinis klausimas. Tai yra visos tautos, visų lietuvių, nepaisant jų partinės priklausomybės, tikybinių ir kitokių pažiūrų reikalų. Dėl to partinė aritmetika, blokų didumas VLIKe neprivalo vaidinti jokio vaidmens. Kas už laisvąją Lietuvą, kas nesidangsto falšyvosios skraistėmis, kas būdamas ir už VLIKo ribų padeda nuoširdžiai VLIKui laisvinamąjį darbą dirbti, kas nešvariomis priemonėmis ir būdais jam nekaišioja pagalių į ratus, tiems visiems turėtų būti atidaros durys į VLIKą.

Konsolidacijos tikslais aštuonių VLIKo narių buvo pasiektas susitarimas atsistatydinti VLIKo pirmininkui ir VT nariams, kad būtų sudarytos sąlygos praplėsti pozicijos ribas. Ten laikiausi nuomonės, kad į pozicijos eiles įtraukti ne tik socialdemokratų ir ūkininkų partiją, bet ir tautininkus su laisvės kovotojais. Tas gražus užsimojimas ir sutarimas buvo sugriautas socialdemokratų ir ūkininkų partijos CK, kurie ne-

pritarė tam nutarimui. Ar tautininkai su laisvės kovotojais būtų sutikę su tuo nutarimu, negalėčiau pasakyti. Jei jie atsisakę nuo savo separatistinių tendencijų ir žalingų siekimų būtų tą nutarimą priėmę, būtų laimėjęs Lietuvos laisvinimo darbas, juo labiau, kad tautininkams įėjus į pozicijos eiles išsispresėtų ir kiti klausimai, kurie iš vidaus kliudo laisvinimo darbui. Ar šitas visas paines ir nepageidaujamus reiškinius išspręs ir išsklaidys Amerikos VLIKo sesija, pamatysime artimoj ateity. To labai norėčiau, bet ilgas ir kartus patyrimas stipresnių vilčių nesukelia.

KAZYS MOCKUS:

— Iš krašto išsivežtoji mūsų politinė diferenciacija toliau šakojasi ir sukelia įvairių klausimų. Kaip Jums šis reikalas atrodo?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Kiekvienam politikui ir sąmoningam piliečiui aišku — juo mažiau partijų, tuo ir kraštui ir politikai sveikiau. Man yra idealas angosakų kraštai, kur vyrauja dvi-trys partijos. Pas mus Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, nueita kitu keliu. Partijų kaip grybų po lietaus priviso. Dar blogiau, kai atsidūrėm tremty, kai politikai ir partijoms pasiliko tik vien politika — Lietuvos laisvinimo darbas, kuriame tikra prasme partinio darbo nėra, tas partinis skaldymasis pasistūmėjo dar toliau. Partijomis pralobome. Bet tuo pralobimu džiaugtis pagrindo nėra, atvirkščiai — tas reiškinys kelia rimto susirūpinimo, kas bus ir kur einame. Trupinamės ir kuriems galams, kas iš to džiaugsis? Tik ne Lietuva ir ne tie, kas tikrai ir nuoširdžiai Lietuvos ateitimi rūpinasi. Tuo dar nesi- baigė ši istorija. Ir nepartinės organizacijos, pav., kai kurios bendruomenės yra pasišovusios imtis politikos ir tuo būdu tapti partijomis. Tai būtų galo pradžia. Būtų palaidotos arba degeneruotos bendruomenės ir dar daugiau įneštų pinių ir stabdžių į Lietuvos laisvinimo darbą. Tais liguistais ir žalingais reiškiniais turim labai rimtai susirūpinti visi ir atsidėję ieškoti vaistų jiems šalinti iš mūsų gyvenimo.

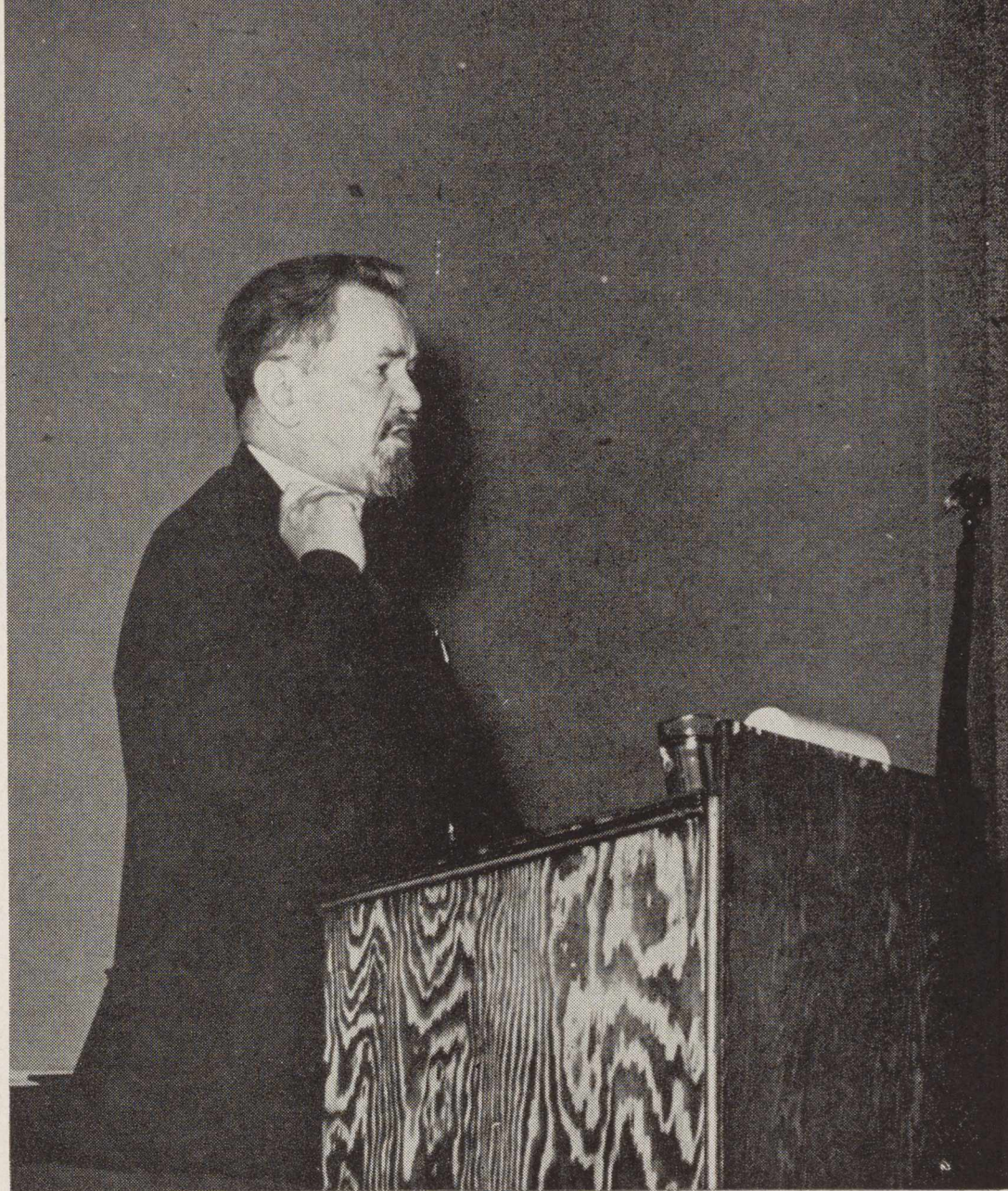
KAZYS MOCKUS:

— Kaip vertinate mūsų tautinio išsilaikymo pastangas užsieny ir kokių turėtumėte toje srityje pageidavimų?

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Po Lietuvos laisvinimo darbo pirmą vietą mūsų veikloje tremtyje turi užimti mūsų tautinio išsilaikymo klausimas — lietuvių lietuvių kultūros ne tik išlaikymas, bet ir tolimesnis jų ugdymas ir plėtojimas, nes jei nežengsime į priekį, o tik stengsimės išsilaikyti, kas iš tėvynės atsivežta, tą krautį konservuosime, tai trauksimės atgal, merdėsime, kol visai nemirsime.

Kaip pas mus tremtyje tas „išsilaikymo ir išsilaikymo“ klausimas stovi? Skandalingai. Būklė apverktina. Ne dėl to, kad nebūtų daroma pastanga, bet dėl to, kad į tą darbą stoja nedidelis žmonių skaičius, ant rė dideliais Lietuvos priešais. Bud- prisiskyrė labai didelis nušimtis tų, kurie turėtų būti „išsilaikytojai“. Greit ir per daug atsirado Budrio sūnų, kurie į savo pastoges gabena- si ir svetimas kalbas ir svetimas kultūras, atsisukdami į visa kas lietuviška užpakaliu. Tai yra baisus reiškinys. Juo baisesnis, kad tų savižudžių eilėse pirmą vietą užima inteligentai, tautos nugarkaulis ir

VLIKO PIRMININKAS KRUPAVIČIUS, 1954 m. lankęsis JAV-se, kalba Bostono lietuviams.

SUPREME COMMITTEE FOR LIBERATION OF LITHUANIA CHAIRMAN KRUPAVIČIUS (during his recent visit to U. S. government dignitaries) speaking to Boston's Lithuanians.

vadai kurie prie valstybinio lovio taip garsiai demonstravo savo patriotizmą, kuris tremtyje buvo pamirštas kartu su laimingos Lietuvos pilnu loviu ir ordinais ir garbėmis. Čia visa tragedija ir pasibaisėjimas: kas bus?

Mūsų tautos palinkimas į svetimybės — neginčijamas faktas. Ta nedovanotina tautos silpnybė, ar teisingiau pasakius liga, ištisus Lietuvos plotus ir kartu didelį mūsų tautos nušimtį atidavė rusams, lenkams, gudams, vokiečiams ir padarė dideliais Lietuvos priešais. Bud- rizmas arba gabenimas po skvermais į savo pastoges lenkaičių, rusaičių, vokiečiaičių ir visokių kitokių aičių kartu su svetima kultūra ir kalba yra įsisenėjusi, chroniška liga. Ji stato mums prie gerklės peilį. Tas pavojus ypač padidėjo šiais laikais. Ne tik tai, bet ir pasitraukimas į šešėlį, perėjimas į smerktiną neveiklumą ir savo gyvenimo šūkiu pasirinkimas vienažindiško „man vistiek pat, man vistiek pat“ yra neatitaisomo ir nieku nepateisinama klaida.

Mūsų didžiųjų kunigaikščių ekspansija į Rytus atidavė mūsų geriausią ir veikliausią inteligentią Maskvai. Liublino unija atidavė ją Varšuvai. Mažosios Lietuvos germanų okupacija permetė tos dalies inteligentią Berlynui. Vėlesnių laikų gimnazijos, universitetai ir kiti tolygis veiksniai, net pradžios mokyklos mūsų prieauglį negailestingai parceliują ir skirsto į svetimas pastoges, mažindami mūsų lietuvišką šeimą. Kiekvieno žmogaus nusto- jimas — neapskaičiuojamas nuostolis, tai laidojimas ar pasilaidojimas Lietuvos dalies, kurios niekas kitas neatstos. Žuvusio žmogaus vieton pastatyti kitą nelengva, — reik ne vienos kartos laiko ir medžiaginių išlaidų.

Niekur geriau netinka kaip mums lietuviams šioje sunkioje būklėje senas, iširtas receptas — vienas už

visus, visi už vieną.

“Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būti” ir jais mirti ne savižudybe, bet garbingai, reikalui atėjus, kaip Pūnis didvyriai, kaip dabar Lietuvoj partizanai kad miršta už savo tautą, už savo šventą tėvų žemelę. Visi jau pasitraukę ar besitraukia savo noru iš lietuviškojo gyvenimo turi gerai suprasti, kokią jie skriaudą daro savo tėvynei ir kokią atstumiantį ir juodą judo liudijimą išsirašo visiems amžiams.

KAZYS MOCKUS:

— Norėčiau patirti Jūsų linkėjimus mūsų visuomenei, mūsų jaunimui, spaudai ir konkrečiai “Lietuvių Dienoms”

MYKOLAS KRUPAVIČIUS:

— Mūsų visų vienintelis kelias — paimti arklą, knygą, lyrą ir eiti Lietuvos keliu. Bet ir šitos pirmo žvilgsniu taikingos priemonės Lietuvai gelbėti mūsų sąlygose įgyja karingo pobūdžio ir kovos įsipareigojimų. Tad su Maironiu:

Pirmyn į kovą už tėvynę,
Už brangią žemę Lietuvos.

Toje kovoje labai daug gali padėti spauda, kurios turime apšiai. Jos vedamos kovos bare stovi ir “Lietuvių Dienos”. Jos rodo daug veržlumo ir agresingumo. Ima poziciją po pozicijos. Jų veiklos ir įtakos ribos, kiek žinau, plečiasi visomis kryptimis. Jos užsimojusios virsti imperija. Dieve, padėk laimingai. “Lietuvių Dienoms” linkiu, kad nesitenkintų tik savo gražiu veideliu žavėti savo įtakos sferos žmones, bet kad visas lankomas lietuviškas pastoges paverstų savo nešamu žodžiu ir šviesa lietuvių tvirtovėmis, o jų skaitytojus — be baimės ir nuovargio kovojančiais už šventą Lietuvos bylą riteriais, kurie nenuleistų rankų ligi jos laimėjimo.

SESUO M. ALOYZA, vadovaujanti Nek. Švč. M. Marijos Pr. seserims JAV-se ir Kanadoje.
SISTER M. ALOYSA, Superior of the Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn.

PUTNAMO SODYBOJE

VIENUOLYNŲ BIBLIOTEKA, kurioje yra daug lietuviškų Nepriklausomoje Lietuvoje išleistų knygų ir kultūros žurnalų komplektų; čia yra ir Kybartų gimnazijos bibliotekos dalis.

CONVENT'S LIBRARY where there is quite a collection of books and periodicals published in pre-war independent Lithuania.

Lietuvai pradėdant nepriklausomą gyvenimą, visose srityse trūko darbininkų. Ypatingai tada pasigesta vienuolių pagalbos, nes rusai buvo vienuolius arba ištrėmė, arba palikę tik išmirti. Kun. Jurgis Matulaitis-Matulevičius atgaivinęs baigiantį išmirti Marijonų vienuolyną, rengėsi steigti ir slaptą moterų kongregaciją. Deja, kilęs karas visa sutrukdė, ir tik 1918 m. spalio mėn. 15 d. te galėjo pradėti veikti jo įsteigtoji švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo Seserų kongregacija.

Be bendrojo visų vienuolių tikslo (tobulybės siekimo pagal tris Kristaus patarimus), naujai kongregacijai numatyta labai plati ir įvairi socialinė globa, spauda, visuomeninė globa, spauda, visuomeninė

nis gyvenimas... Greit auganti kongregacija nepriklausomais metais jau buvo spėjusi visose šiose srityse pasireikšti. Prieš 1940 m. bolševikų okupaciją kongregacijoje buvo jau daugiau kaip 200 seserų, išsikūrusių 18 namų. Seserys dirbo 12 vaikų darželių, 2 pradžios mokyklose, 1 žemės ūkio mokykloje, 4 mergaičių bendrabučiuose, 10 senelių ir 5 vaikų prieglaudose. Mariampolėje turėjo nuosavą "Šešupės" spaustuve, kur be knygų ir kt. spaudos darbų spausdino 4 mėnesinius žurnalus (50.000 egz. bendro tiražo). Turėjo to paties vardo knygyną. Telšiuose vadovavo vyskupijos spaustuvei. Kaune turėjo studijų namus, dvi bažnytinio drabužių dirbtuves. Dirbo įv. mergaičių organizacijose, lankė vargstančias šeimas... Todėl vertai kongregacijos seserys buvo vadinamos "Vargdienių Seserimis", nes kur tik buvo vargas ir reikalas, ten jos skubėjo su savo nuoširdžia paslauga bei pagalba.

1936 m. seserys atvyko į JAV. Pradžioje dirbusios tik Tėvų Marijonų įstaigose, Marianapoly ir Hinsdale, vėliau galėjo pereiti į savą darbo ir paskirties sritį. Dabar šiame žemyne seserys išsikūrė penkiuose namuose: 2-se JAV-se ir 3-se Kanadoje.

Centrinis namas yra JAV-se — Putnam, Conn., kur be vyriausios kongregacijos vadovybės yra noviciatas, spaustuvė, mergaičių bendrabutis, vasaros mergaičių stovykla, vyksta uždaros mergaičių ir moterų rekolekcijos... Kongregacijai čia vadovauja Motinė M. Aloyza. Už 2½ mylios nuo centro, Thompson, Conn., miestely seserys išlaiko ir aptarnauja Senelių namus. Kanadoje, Toronte, Ont., seserys vadovauja didžiulei vyskupijos išlaikomai našlaičių prieglaudai. Antrajame Toronte name vedamas vaikų darželis, kur auklėjama apie 30 lietuviukų. Trečias namas Kanadoje yra Montrealyje, Que. Aušros Vartų parapijoje turi vaikų darželį, vasaros aikštelę, moko šeštad. mokyk-

VIENUOLYNAS IR KOPLYČIA, šiais metais baigta statyti ir pašventinta.

CONVENT AND CHAPEL that was recently built and blessed.

Foto Kun. V. Paulauskas

SAVO SODYBOJE seserys sau leidžia ir tokiomis žiemos pramogomis pasidžiaugti...

SISTERS AT RECREATION during winter in New England

loje. Dar labai daug darbų laukia šių seserų pagalbos, bet darbininkių maža: visus minėtus darbus atlieka tik apie 40 seselių.

Apvaizdos dovana N. Pr. Seserų Kongregacijai reikia laikyti naująją Koplyčią ir gražųjį noviciatą. Šių metų rugp. 21 d., kai visa apylinkė ir pats Putnamo miestelis pergyveno baisaus potvynio nusiaubimą, Kongregacijos centre buvo pašventintas šis puikusias pastatas. Naujoji koplyčia vadinama Lietuviška šven-

tove, ir tas vardas jai tinka, nes ji netik lietuvių aukomis ir rankomis pastatyta (proj. arch. Kriščiukaičio, statyba inž. Augustinavičiaus, medžio darbas I. Malėno) ir išpuošta (dekoravimas, vitražai ir kt. meno darbai dail. K. Varnelio), bet ir perkelia į šią Atlanto pusę tą Lietuvos dalelę, kuri pelno mūsų tėvynei Marijos žemės vardą. Dešimts koplyčios langų vitražų mums kalba apie 10 Marijos stebuklingųjų vietų Lietuvoje.

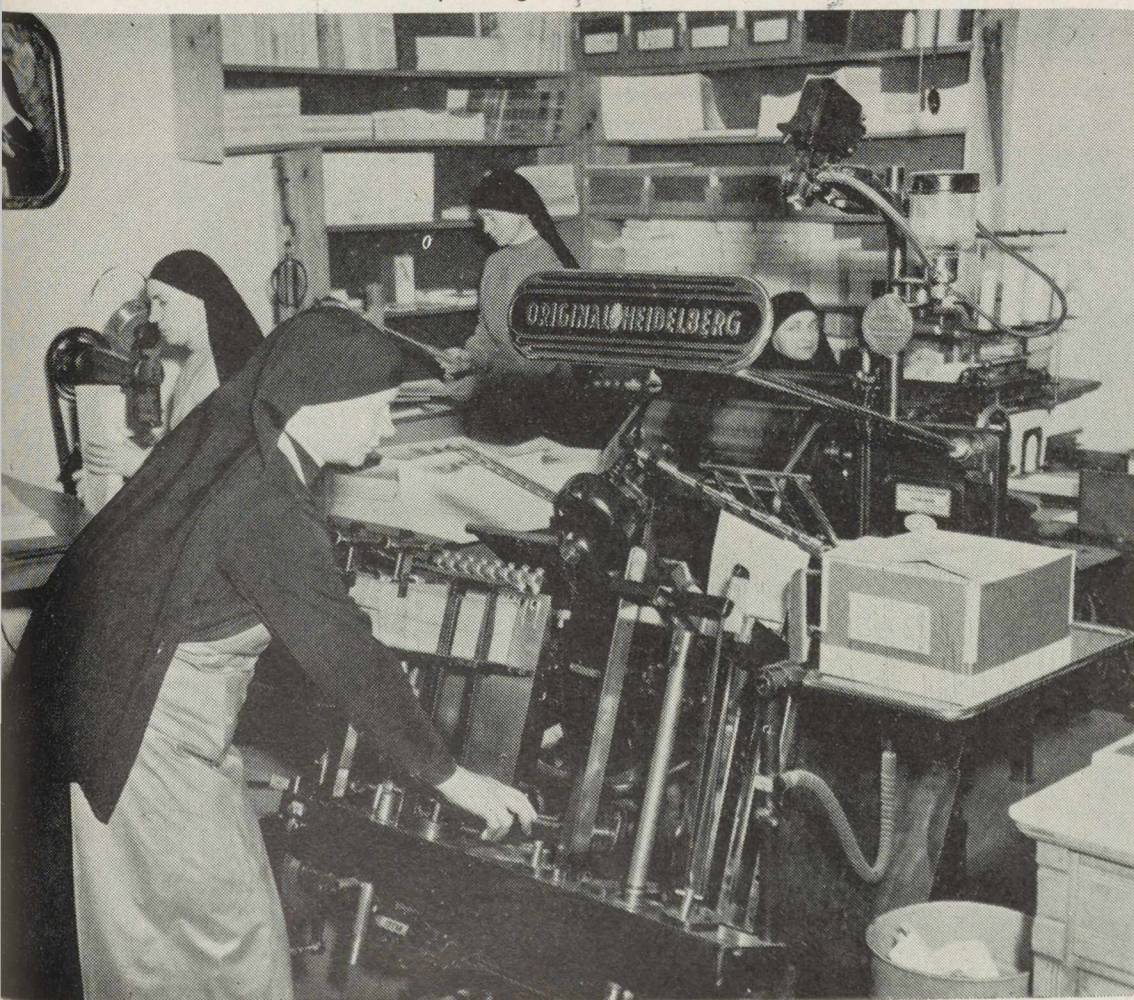
Naujasis noviciatas laukia lietuvių, kurios pasišvęstų dirbti Lietuvai ir Lietuvoje, tuose baruose, kuriuos taip gražiai pramatė švento atminimo arkiv. Jurgis Matulaitis.

Vykstant Kongr. steigėjo beatifikacijos bylai, verta prisiminti nors porą faktelių, rodančių tos kilnios asmenybės didį gyvenimo ir ateities pažinimą. Popiežiui Pijui XI išplėtus Kat. Akcijos programą, Vakarų Europoj pradėta steigti specialūs visuomeniniai darbai vienuolynai.

Lietuva gi tokią kongregaciją jau turėjo prieš 20 metų. Pastaruoju metu imama rūpintis seselių vienuolių rūbų suprastinimu, nes kaikur jie tikrai įmantrūs ir dar daugiau nepraktiški. Nuostabu, kad lietuvaitės Nek. Pr. seseys nešioja tokius abitus, kurie atitinka dabartinių reformų reikalavimus. Prieš 36 metus ir jos porą metų dėvėjo su visokiais "papuošalais" — bet steigėjas sudarė naują projektą ir įvedė reformą. KUN. V. PAULASKAS

SESERYS DIRBA SPAUSTUVĖJE, kuri taip tvarkingai vedama ir švariai užlaikoma, jog vienas lankytojas pastebėjo: "Čia ne spaustuvė, o aptieka." Joje spausdinama Eglutė, Vytis, Laiškai Lietuviams ir kt. žurnalų ir knygy. Iš k. į d.: Apolonija, Palmira, Natalija ir Aneta.

SISTERS WORKING in their printing establishment at Putnam, Conn.

SESELIŲ CHORAS GIEDA. Vargonuoja ses. Bernarda. Iš k. į d.: Consolata, Paulė, Kristofora, Tercizija, Oliveta, Natalija, Veronika, Margarita, Emanuelė ir Benigna.

SISTERS' CHOIR during devotions. Organist is Sister Bernarda.

Nuotraukos V. Maželio

POTVYNIO VANDENS NUNEŠTAS lietuvių Šeštoko-Stoks namas Waterbury, Conn., Riverside gatvė, kai šią vasarą Rytinės valstybės nusiautęs uraganas Diane pridarė milijonus nuostolių, nusinešęs daug gyvybių.
HOME OF LITHUANIAN in Waterbury, Conn., after it had been carried off by flood waters. Summer hurricanes devastated Eastern seaboard and destroyed many houses, such as the one above.

BRONIUS DAUNORAS, Londone, Anglijoje, leidžiamo savaitraščio "Europos Lietuvis" redaktorius savo šeimos tarpe. Kartu sėdi žmona Bronė ir dukterys: Dainora, Rita, Ona ir Rėda. Dainora yra gražiai pasižymėjusi lietuviškos spaudos platintoja.

BRONIUS DAUNORAS, London, England, editor of the Lithuanian weekly "Europos Lietuvis" published in London among his family.

VLADAS MINGĖLA, Detroit, Mich., spalio mėn. šventęs 50 amžiaus ir 30 metų spaudos darbo sukaktis. Neprikl. Lietuvoje buvo bibliotekininkas, dabar su šeima gyvena Deroite, aktyviai bendradarbiaudamas spaudoje.

V. MINGĖLA recently celebrated his 50th birthday and his 30th anniversary in journalism.
Foto L. Briedis

LIET. TEISININKŲ DR-JOS VALDYBA nuo 1951 gruodžio iki 1955 liepos mėn. Sėdi iš k. į d.: Lietuvos konsulas Daužvardis, vicepirm., adv. R. Skipitis, pirm.; stovi: M. Mackevičius, išd., Pr. Kavaliūnas, sekr. Jurgis Kasakaitis, Centro vald. narys.

EXECUTIVE COMMITTEE of the Lithuanian Attorneys Society (1951-55).

ADV. BRONIO PLOKŠČIO 60 metų amžiaus sukakties minėjimo, kurį suruošė Adelaidės at-kai sendraugiai, vaišių dalyvių dalis. Iš kairės: J. Venslovavičius, Adelaidės at-kų dramos stud. ved., E. Petrikaitė, E. Martinkus, ALB apyl. pirm., ponė Plokštienė, Br. Plokštis (kalba), kun. dr. P. Jatulis, M. Jansonienė, J. Glušauskas, "Australijos Lietuvis" red., dr. E. Jansonas, Austr. liet. teisin. dr. pirmininkas.

ATTORNEY BR. PLOKŠTIS, Adelaide, Australia, celebrated his 60th birthday.

**LIETUVIAI
LAISVAME PASAULYJE**

LIETUVIŲ AUŠROS VARTŲ BAŽNYČIA Montrealyje netalpino besimeld žiančiųjų, suvažiusių į III-ją Kanados Lietuvių Dieną.

OUR LADY OF VILNIUS Lithuanian Roman Catholic Church was too small to hold all the Lithuanians attending the 3rd annual Lith. Day of Canada in Montreal, Canada.

Trečioji Kanados Lietuvių Diena, įvykusi Montrealyje rugs. 4 d., buvo didelė lietuvių manifestacija ir kartu 50 metų nuo lietuvių kūrimosi Kanadoje sukakties paminėjimas. Šventėje dalyvavo aukštų Kanados valdžios ir Bažnyčios pareigūnų.

Tą progą įvyko didelis koncertas, lietuvių dailininkų ir tautodailės paroda, sporto varžybos ir senųjų ateivių pagerbimo aktas. Suvažiavimas iškėlė mintį Jungt. Tautoms ir demokratių kraštų institucijoms parengti Tautų Laisvės Petiją su milijonais parašų.

III KANADOS LIET. DIENA

PRIE GARBĖS STALO Kanados Lietuvių Dienos baliuje: Montrealio miesto majoro pavad. D. O'Hearn (vidury), Dienos rengimo kom. pirm. St. Naginionis (kairė), gen. konsulas V. Gyls (dešinė).

GUESTS AT THE LITHUANIA DAY of Canada banquet: Assistant of Mayor of Montreal D. O'Hearn (middle), Chairman of activities S. Naginionis (left) and V. Gyls, Consul General of Lithuania (right).

Dailės parodos tautodailės skyriuje B. Ciplijauskaitė reprezentuoja taut. drabužius.

Krepšinio rugtynės tarp Toronto ir Montrealio. Abi foto L. Stankevičiaus

MONTREALIO KARDINOLAS P. E. LEGER po pamaldų Aušros Vartų bažnyčioje, kur pasakė ir pamokslą, eidamas į kleboniją, kalbino lietuvius ir sveikino vaikučius.

CARDINAL P. E. LEGER talking with Lithuanians after devotions at Our Lady of Vilnius Church.

PILNA SALĖ (PLATEAU) LIETUVIŲ, suvažiusių į III-ją Kanados Lietuvių Dieną iš visos Kanados ir JAV-bių klausosi akto-koncerto. Dainavo operos solistė E. Kardelienė ir Toronto "Varpo" choras, vadovaujamas muziko Stasio Gailevičiaus.

LITHUANIANS at the Third Lithuanian Day of Canada enjoying the concert.

TĖVŲ PRANCIŠKONŲ NAMAI, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. kur administruojami "Aidai", šiemet švenčią dešimtmečio sukaktį, ir "Darbininkas", — 40 metų sukaktį.

LITHUANIAN FRANCISCAN FATHERS BUILDING in Brooklyn, N. Y., where the cultural journal "Aidai" and the newspaper "Darbininkas" are published.

"Aidai" recently celebrated its 10th anniversary while "Darbininkas" has completed its 40th year of publication.

Foto L. Stankevičius

AIDŲ DEŠIMTMETIS

Į minėjimų bei sukačių eilę šiais metais jungiasi ir kultūros žurnalas "Aidai." Vos spėję nusimesti nuo pečių kelioms rūšulėms, lietuviai ėmė rūpintis spauda. Vienas pirmųjų leidinių yra "Aidai", kurių jau pirmas nr., išėjęs 1945 m. rugsėjo mėn., rodė aiškų kultūrinį toną. Leidėju pasirašiusiam "Spaudos Darbuotojų Kolektyvui" vad. dr. V. Bieliauskas. Ieškant gilesnių žurnalo šaknų, tektų keltis į 1944 m., kai Kalėdų proga Miunchene tas pats leidėjas laiško pavidale išleido hektografuotą leidinį, vardu "Aidai".

1946 m. redaktorių pakviestas K. Bradūnas. Bendradarbių skaičius didėjo, turinys stiprėjo. Ateinančių metų pradžioje nusistovėjo formatai, pajavirėjo turinys, išnyko korespondencijos, gausėjo iliustracijos. Numeris apėmė 48 psl. Į red. kolektyvą įėjo dr. J. Grinius, Z. Ivinskis, dr. A. Maceina. Žurnale bendradarbiauja daug literatūrinių, meninių ir mokslinių jėgų.

1949 pajudėjus emigracijai, red. K. Bradūnui ir leidėjui J. Sakevičiui išvykus į JAV-bes, "Aidai" persikėlė į Schw. Gmuendės stovyklą. Leidėjai ir red. pakaitomis buvo dr. J. Grinius, P. Jarkus ir P. Gaučys. Išėjo tik 5 nr. 1949 m. rudenį gelbėdami padėti, "Aidus" ryžosi leisti Tėvai Pranciškonai. Naujieji leidėjai, perimdami kultūros žurnalo leidimą, parodė didelį, "liberalų" gestą, norėdami paremti lietuvių meno, literatūros ir mokslo pastangas tremtyje, ne tik neduodant užgesti iš tėvynės išsivežtai kūrybinei ugniai,

bet ir rodant naujus ūgius bei laimėjimus. Ir tai iki šiol jie garbingai vykdo, išugdę žurnalą į pasigėrėtinai aukšto lygio kaip meniniu (išvaizdos), taip ir turinio bei minties požiūriais.

Žurnalą iki šiol redaguoja rašyt. A. Vaičiulaitis, sutelkęs gražų menininkų būrį. Jam talkininkauja red. kolektyvas iš dr. J. Girniaus, A.N. Niliūno ir L. Andriekaus, kuris yra techniškas redaktorius. Meninę dalį tvarko dail. T. Valius.

"Aiduose" didžiąją dalį užima li-tuanistika. Spausdinama daugiausia tik lietuvių rašytojų ir mokslininkų raštai ir dažniausia lietuviškomis temomis. Trumpai žurnalo skaitytojais informuojami ir bendraisiais kultūros klausimais, tytom nepraeinant pro žymiuosius vak. Europos įvykius. Iškeltus klausimus, kiek žurnalo rėmai leidžia, "Aidai" nagrinėja giliai ir plačiai. Jame bendradarbiauja įvairių ideologijų kultūrininkai. Daug vietos ir dėmesio jie skiria mūsų dailininkams, iškeldami jų kūrybą net atskirais numeriais, duodami pasireikšti visų kartų menininkams, parodydami ir pačių naujų darbų. Poetams leidžiama pasireikšti su didesniais jų kūrybos pluoštais viename numeryje, naujos knygos vertinamos plačiomis kritikomomis.

Žurnalui žengiant į antrąjį dešimtmetį linkime avanti, telkti lietuviškos kultūros laimėjimus, nugalėti ne tik materialinius sunkumus, bet ir beisigalintį lietuviškos bendruomenės abejingumą savo dvasios turtams.

Viešai ir slapta

ATKELTA IŠ 10 PSL.

met buvo malonūs draugijos interesantams ir niekuomet nepriekaištavo dėl dažno durų skambučio ir dėl to, kad jiems daug kartų per dieną tekdavo atidarinėti duris draugijos lankytojams. O dr. Ancevičiaus šviesus šypsnyks gal ne vieną patraukdavo dažniau atvykti į draugiją. Jei prie to pridėsime draugijos reikalų vedėjo Vaitiekūno nuoširdų ir mandagų paslaugumą, tai lengva bus suprasti, kodėl maža draugijos patalpėlė buvo didelis lietuvių centras. Ieškojome kelių, kad kuo didesnis mūsų draugijos veikėjai: kun. Yla ir V. Vaitiekūnas. Grįžę abu viešai dirbo pagal savo profesijas. Bet tuo pat metu slapta, o kartais net ir viešai veikė prieš okupantą. 1942 m. gale trumpam nuvykęs į Kauną, iš kitų girdėjau, kad kun. Yla Iguolos bažnyčioje per pamokslą smarkiai išbūręs lietuvius policininkus už per daug uolų tarnavinimą okupantui. V. Vaitiekūnas veikė pogrindy. O tas mūsų draugijos veikė pogrindy okupacijos metu labai nepakankamai buvo paslėptas. Todėl tenka stebėtis ne dėl to, kad abu šiuos drąsius idealistus vokiečiai įkalino, bet labiau dėl to, kad jie tiek ilgai pogrindy sugebėjo veikti.

Kurjeriai per "žaliąją sieną"

Vis permažai teturėjome iš Lietuvos žinių, kurių nepaprastai buvome ištroškę. Atsirado drąsių ir apsiukrių vyrų, kurie su draugijos vadovybės

žinia ir pritarimu be vokiečių leidimo nuvyko per žaliąją sieną Lietuvon ir net Kaunan ir, prisirinkę įvairių žinių, o ypač žinių apie baisųjį išvežimą ir kitus bolševikų žmogžudiškus darbus, grįžo tais pačiais slaptais keliais į Berlyną ir mus informavo. Vėliau jau pradėjo atvykti mūsų draugijos iš Lietuvos, ir tuo būdu susimezgė nuolatinis ryšys tarp Berlyno ir Lietuvos lietuvių. Atsirado ir tokių mūsų draugijos veikėjų, kurie be vokiečių leidimo grįžo Lietuvon ir ten apsigyveno. Jei jie tyliai laikėsi kaip pelė po šluota, tai Gestapo ranka jų ir nepalietė per visą vokiečių okupacijos metą. Be leidimų grįžo Lietuvon ir du aktingi mūsų draugijos veikėjai: kun. Yla ir V. Vaitiekūnas. Grįžę abu viešai dirbo pagal savo profesijas. Bet tuo pat metu slapta, o kartais net ir viešai veikė prieš okupantą. 1942 m. gale trumpam nuvykęs į Kauną, iš kitų girdėjau, kad kun. Yla Iguolos bažnyčioje per pamokslą smarkiai išbūręs lietuvius policininkus už per daug uolų tarnavinimą okupantui. V. Vaitiekūnas veikė pogrindy. O tas mūsų draugijos veikė pogrindy okupacijos metu labai nepakankamai buvo paslėptas. Todėl tenka stebėtis ne dėl to, kad abu šiuos drąsius idealistus vokiečiai įkalino, bet labiau dėl to, kad jie tiek ilgai pogrindy sugebėjo veikti.

BUS DAUGIAU

Dr. J. Leimonas

Editor Dr. J. Leimonas

JAV-bių lietuviškojo jaunimo, vyčių, organizacijos laikraštis Vytis šiais metais švenčia 40 metų gyvavimo sukaktį. Nuo 1915 metų žurnalą yra redagavęs didelis skaičius asmenų, kurių tarpe dr. Al. Račkus, prof. K. Pakštas, žurnalistas M. Zujus, žurn. Ig. Sakalas, kun. A. Valančius, A. Skirius ir kt. Priešpaskutiniu metu redaktorių buvo rašytojas Antanas Vaičiulaitis, žurnalui suteikęs gilaus kultūrinio ir literatūrinio pobūdžio. Bet gal literatūriškiausia ji yra buvusi pirmaisiais

Miss P. Grendal

Assistant Editor Phillis Grendal

Lietuvos Neprikl. dešimtmečiais, kada augo mūsų literatūrinis jaunimas, daug vietos radęs šiame žurnale. Tuomet Vytyje galėjai matyti St. Būdavą, A. Vaičiūną ir daug kt.

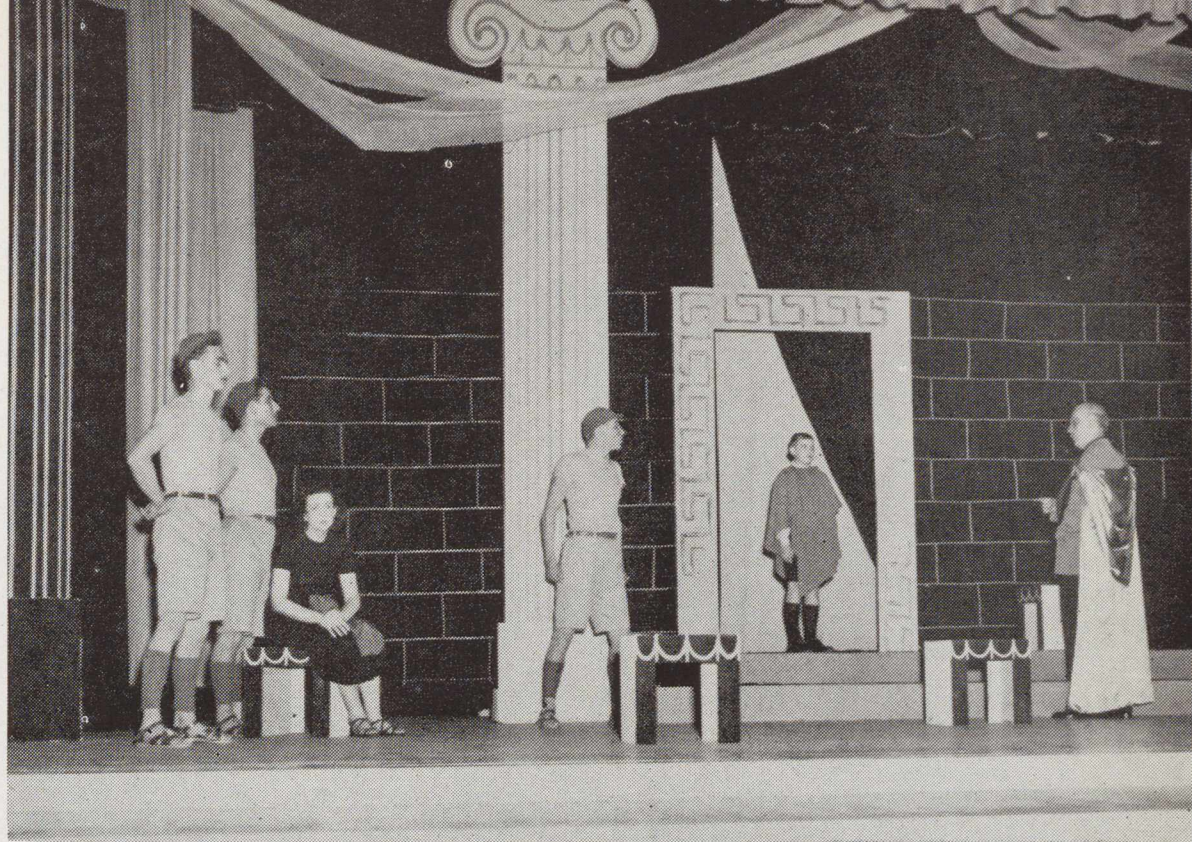
Dabartinis red. dr. J. Leimonas, žinomas Lietuvos jaunimo organizatorius, žurnalui vėl suteikė organizacinį pobūdį, kartu neužmiršdamas ir bendrųjų Lietuvos bei liet. kultūros reikalų. Ypatingai yra sustiprinta žurnalo angliškoji dalis, kurią redaguoja F. Grandelytė.

"DIRVOS" REDAKTORIAI IR SVEČIAI šio savaitraščio, Cleveland, Ohio, 40 metų sukakties minėjime spalio 9 d. iš k. į d.: buv. red. V. Rastenis, konsulas P. Daužvardis, adv. A. Olis, ilgiausiai "Dirvą" redagavęs K. S. Karpis ir dabartinis red. Balys Gaidžiūnas. Minėjimo koncerte dainavo amerikiečių scenoje kylanti solistė A. Stempuzienė ir P. Stogis.

EDITORS AND GUESTS of the Lithuanian weekly "Dirva", published in Cleveland: Rastenis, Consul P. Daužvardis, attorney A. Olis, former editor K. S. Karpis and present editor Balys Gaidžiūnas.

Foto V. Bacevičius

JEAN ANOUILH "ANTIGONA". Iš k. į dešinę: Š. Žabarauskas, J. Laurušonis, L. Barčaitė — Antigona, S. Petkus, R. Stropus, St. Pilka — Kreonas. Foto V. Noreika

W. Tennessee "Stiklinis žvėrynas". Tomas Wingfield, sūnus—A. Dikinis, Amanda, motina—L. Barčaitė, Laura, duktė — Ir. Nivinskaitė.

CHICAGOS SCENOJE

"Stiklinis žvėrynas" — Amanda Wingfield — L. Barčaitė, Laura Wingfield—Ir. Nivinskaitė.

"Stiklinis žvėrynas" — Džinas O'Connor, Svečias — Alfonsas Brinka, Laura Wingfield — Ir. Nivinskaitė. Foto Alf. Vilkas

SCENES from productions of the Lithuanian theatre in Chicago.

Naujoji lietuvių imigracija Amerikon atsigabeno ne vien apiplėštos didybės piliečius, bet ir gausias inteligentijos, kultūros darbuotojų jėgas. O kartu ir naujus menų pavidalus, pasireiškusius, tarp kitko, išnykti jau pasmerktoje ir vėl atsigavusioje Chicagos lietuvių scenoje.

Per penkmetį žiūrovams buvo pateiktas repertuaras iš dalies naujos tematikos, kur, be lietuvių autorių, verstinių veikalų sąrašė yra šių dienų amerikiečių ir žymaus prancūzų dramaturgo "vaidinimai", pasirodę patrauklūs jauniausios režisierių generacijos ban-

dymams. Plačių žiūrovų polinkis tačiau krypto į savųjų dramaturgų ir artimesnės veikalų tematikos repertuarą.

Grušo "Tėvas", O'Neill pjesė, Amerikos lietuviams rekordinį žiūrovų skaičių sutraukę "Naujieji žmonės", Annouilh didingoji "Antigona", škėmos "Vienas ir kiti", Tennessee Williams su "Stikliniu žvėrynu" sudaro šviesų pragiedrulį, kuriam panašiu, be Chicagos, negali pasigirti joks pastarojo penkmečio pasaulio lietuvių išeivijos kampelis.

STASYS PILKA, Chicago, III.

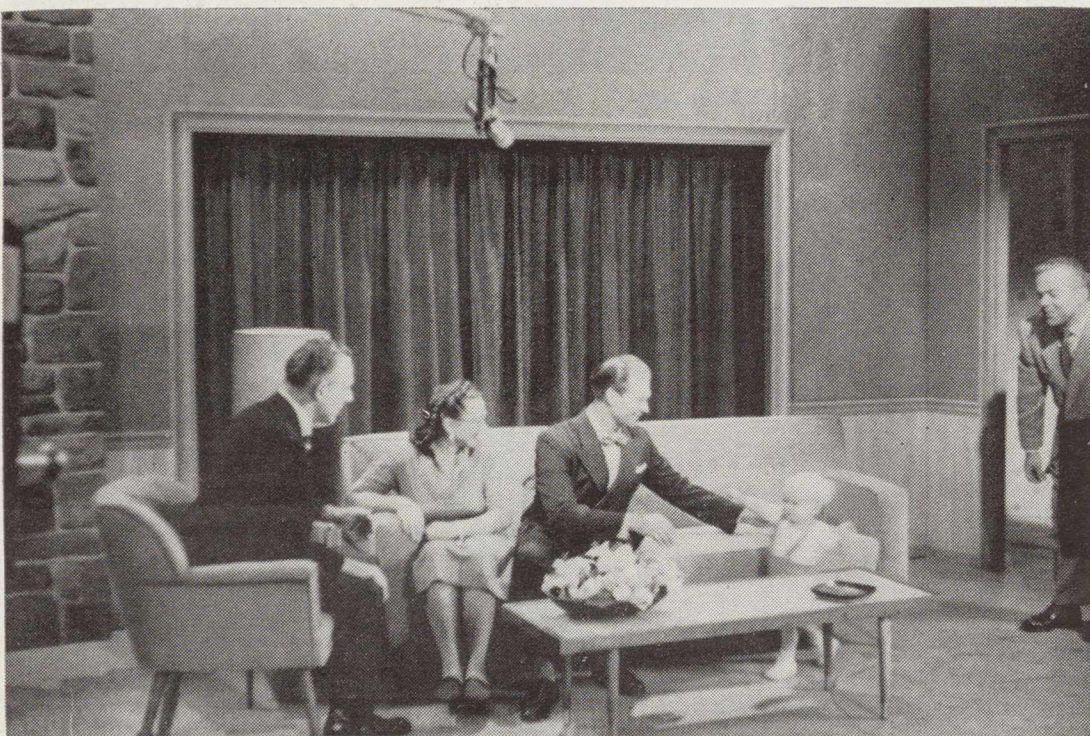
Br. Šėmytė-Biržiškienė, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro prof. M. Biržiškos žmona, mirusi 1955 rugs. 15, baig-dama 77-sius metus. Šių metų gegužės m. Philadelphiaje, 70 metų sulaukęs mirė jos pusbrolis E. Šėmis.

Gimusi Vilniuje, Bronė Šėmytė po 1905 metų, ištėkėjusi už M. Biržišką, buvo viena žymiųjų Vilniaus darbuotojų ir kovotojų, daug padėdama vyrui, aktyviai dalyvau-dama socialdemokratų partijos veikime ir būdama atsak. "Skardo" redaktore.

Neprikl. Lietuvoje dirbo socialinėje dirvoje ir buvo Moterų Tarybos vicepirm.

Nežiūrint senatvės ir silpnos sveikatos, Los Angeles kolonijoje B-nė dalyvavo Balfo, Tėvynės Mylėtojų D-jos ir Rezistencinės S-vės veikloje. Beveik kas sekmadienį ją matė papiečia su profesorium ir vaikai-čiais liet. prap. bažnyčioje, ir retam liet. susirinkime ji nedalyvavo.

Mrs. Br. Biržiška, lately deceased wife of Prof. M. Biržiška, latter is one of the surviving signers of Lithuania's Declaration of Independence. Photo by L. Briedis

DANUTĖ IR ADAS NARBUTAI, Los Angeles, Calif., Danutei parašius televizijos konkursui savo vedybų istorijos rašinį, spalio 19 buvo pakviesti dalyvauti televizijos programoje "It Pays To Be Married", davė atsakymus apie save ir Lietuvą ir laimėjo dovanų.

DANUTĖ AND ADAS NARBUTAS of Los Angeles. Danutė recently completed an essay on marriage and was invited to participate in the television program "It Pays To Be Married".

LIETUVIŲ DIENOS

9204 S. Broadway, Los Angeles, Calif.

Gerbiamieji,
Siunčiu \$..... ir prašau atnaujinti LD-ų prenumeratą 1956 metams.
P. S.

Kartu pridėdu \$10 ir užsisakau iš anksto gen. St. Raštikio atsiminimų "Kovose dėl Lietuvos" abu tomus.

Vardas, pavardė

Adresas

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI

—Lietuvos konsulas dr. J. J. Bielskis su žmona išvyko porai savaitės atostogų į Arizoną.

—Kun. Dr. Antanas Bučmys ir kun. Dr. Alg. Oišauskas atvyko iš Romos ir laukia paskyrimo Los Angeles vyskupiijoje. Kun. A. Bučmys buvo kasdieninės lietuvių radijo programos Romoje vedėjas.

—Pranas Gasparonis, Los Angeles, Calif., Chicagoje vedė Moniką Nebijonaitis.

—Miss Theresa Bielskis, Hollywood, kilusi iš Brocktono, baigė lėktuvų kėleivių palydovės darbą ir lapkričio 19 d. išteka už inž. A. P. Loef. Jungtuvės įvyksta Šv. Kazimiero par. bažnyčioje, Los Angeles.

—Frank ir Nancy Speecher, Hollywood, Calif., spalio 23 d. buvo krikšto tėvais Sam ir Birutė Murer dukters, kuri pakrikštyta Loretta Marie vardais.

—Antanas ir Marytė Macejūnai iš Bos-tono nutarė apsigyventi Kalifornijoje ir čia jau įsigijo namus.

—Juozas Gily su sūnumis Vladu ir Rimu įsigijo namus Baldwin Park, Calif.

—Pranciškai Kaunienei, Hollywood, Calif., padaryta sunki akies operacija Hol-lywoodo ligoninėje. Jos sūnus Jonas Kaunas dažnai vaidina už Humphrey Bogart.

—Emilija Šliakienė, Los Angeles, po sun-kios ligos ir operacijos baigia sveikti.

—Benediktas ir Jadvyga Rudis, Chica-go, Ill., įsikūrė Los Angelyje. Pranas Spee-cher jiems pardavė 3 butų namus.

—Elena Višimas iš Baltimorės, Md. įsi-gijo namus Los Angelyje.

**GRAŽIAUSIA KALĖDŲ DOVANA —
gražiausias lietuviškas kultūros žurnalas
LIETUVIŲ DIENOS**

SKAITYTOJAI, LD-nas PARĖMĘ AUKOMIS

(Pabaiga iš 8 nr.)

Michigan. 3.00 dol.: J. Miškinis; 2.50 dol.: J. Balnionis, H. Rauby; 2.00 dol.: A. Ba-nėnienė, G. Geldauskas, V. Tylienė, M. Šnapštys, J. Meškauskas, kun. E. Statkus, J. Mikaila, J. Černiauskas, M. Šimonis, J. Be-linis, J. Kilikevičius, L. Bajorūnas, V. Tamo-šiūnas, V. Karpšlys, kun. J. Korsakas, B. Gražulis, A. Makaras, J. Virskus, E. Arbas, B. Jasevičius; 1.00 dol.: A. Kulesus, P. Ku-cinskas, V. Puras, J. Kavaliauskas, K. Sra-gauskas.

Minnesota. 2.00 dol.: dr. P. Baleišis.

Mississippi. 2.00 dol.: kun. P. A. Gaile-vičius, OP.

Missouri. 2.00 dol.: V. Gelezunas, A. Si-manavičius.

Nebraska. 2.00 dol.: kun. L. Musteikis, St. Radžiūnas, M. Kavaliauskas, kun. J. Tautkus.

New Hampshire. 2.00 dol.: K. Daugėla.

New Jersey. 2.50 dol.: W. J. Dilis, M. Prakop; 2.00 dol.: V. Kiaunė, K. Barzdukas, J. Ludvinaitis, S. Dzikas, F. Vaskas, F. Al-mėnas, J. Litvaitis, K. Degutis, P. Damijonai-tis, J. Robinsky, R. B. Yrshus, J. Sprainaitis, kun. M. G. Kemezis; 1.00 dol.: M. Šaulys, S. Augulis.

New Mexico. 2.00 dol.: kun. St. Aleksie-jus.

New York. 2.50 dol.: kun. N. Pakalnis, prel. J. Balkūnas, A. Sabalis, E. Kukutis, A. Brunavs, I. Mikulskytė, adv. S. Bredes, Jr., R. Masiulionis; 2.00 dol.: B. Vilminskas, J. Jankus, J. Budrys, A. Vizbara, kun. J. Pa-kalniškis, K. Algenis, S. Poškus, dr. A. Tri-makas, V. Stašinskas, S. Modzeliauskas, P. Jurgėla, K. Kairis, V. Beleckas, J. Kazickas, V. J. Bagdonas, L. Bajorūnas, kun. V. Dabu-šis, J. Jermolavičius, kun. J. Ruokis, V. Ras-tenis, O. Jankevičiūtė, V. Vaitiekūnas, V. Baltrušaitis, V. Podbereskienė, A. Zdzins-kis, S. Jankauskas, A. Gražiūnas, K. Kriau-čiūnas, N. Mazalaitė-Gabienė, J. Mitchell, S. J. Gudas, V. Sidzikauskas, Pr. Vainaus-kas, F. Brucas, A. Samušis; 1.00 dol.: P. J. Montvila, J. Kašuba, J. Laučinskis, Stp. Zo-barskas; 0.50 dol.: kun. T. Narbutas.

North Carolina. 2.00 dol.: Pfc. V. Nas-vytis.

North Dakota. 2.00 dol.: kun. V. Alek-sonis, dr. J. Stasiūnas.

Ohio. 2.50 dol.: K. Tamaszecki, S. Vis-cantas; 2.00 dol.: A. Mikulskis, V. Rocevi-čius, J. Sadauskas, J. Maciulis, V. Augulis, S. Pladys, Mary Gilles, dr. J. Meškauskas, P. Zilinskas, kun. S. P. Laurinaitis, J. P. Vaičaitis, dr. A. Damušis, J. A. Urbonas, V. Bacevičius, E. Mazys, Pr. Joga, N. Aruns-ki, P. Čigas, L. Dautartas, Stp. Nasvytis; 1.00 dol.: P. J. Ziurys, V. Stankauskas, A. Paškonis.

Oregon. 2.00 dol.: M. Mirrasoul.

Pennsylvania. 2.50 dol.: J. Jakimavičius, prel. Ig. Valančiūnas, C. J. Austin; 2.00 dol.: F. Mieziš, A. Brazelis, F. Savickas, J. Petronis, A. Mockevičius, A. Krapavičius, A. M. Traun, V. Romanas, kun. A. Ežerskis, kun. St. Raila, J. Greblunas, J. P. Mačiulis, kun. A. Sušinskas, V. Krikščionas, A. Bekis, L. A. J. Meyer, W. Kaupas, G. J. Levinskas, A. Pivoriūnas; 1.00 dol.: P. Baltakis, J. Ples-kaitis, J. Augaitytė, Nellie Masonis.

Texas. 2.00 dol.: A. Sajus; 1.00 dol.: kun. J. Juodeika.

Virginia. 2.00 dol.: dr. J. M. Bachulus.

West Virginia. 2.50 dol.: T. Gedvilienė.

Washington. 1.00 dol.: V. Siskinas.

Wisconsin. 2.50 dol.: J. Kasputis; 2.00 dol.: V. Gaidelis, kun. I. Račys, V. Skirman-tas, T. Sumskis, M. Pelk.

District of Columbia. 2.00 dol.: Mirga Žadeikytė, B. Paramskas, A. Petrutis, N. Tautvilas, L. Babarskas, K. Pakulis.

Nuoširdžiausias dėkui visiems LD-ų rė-mėjams!

LD-ų Leidėjas

PARDUODAMAS NAMAS IR SODAS

2-jų miegamųjų namas ir ekstra butas prie garažo, vasarnamis, žemės sklypas su daugiau kaip pusė akro sodu (116'x257') parduodama už \$13,000.

Kreiptis į Peter Jensen, 849 Washington Dr. Yucaipa. Laiškus adresuoti: Box 171, Rt. 2, Yucaipa, Calif.

NAUJOS KNYGOS

Vaičiulaičio rinktiniai pasakojimai

Prieš kurį laiką lietuviškų knygų rinkoje pasirodė stambus Antano Vaičiulaičio beletristinių kūrinių rinkinys, įvardintas "Pasakojimais". Jame sudėtos pačios geriausios au-toriaus parinkimu novelės, paimtos iš seniau išspausdintų ir išpirktų jo novelių knygų. Vakarų sargo namely, Vidurdienis kaimo smuklė, Pelkių takas ir Kur bakužė samano-ta. Šios rinktinės novelės sudaro visos iksiolinės beletristinės Vaičiū-čio kūrybos tarsi vainiką, supintą iš gražiausių, rečiausių ir kvapiau-sių gėlių. Rinkinio gale pridėtas li-teratūros kritiko Juozo Brazaičio žodis taikliai ir įsakmiai apibūdina Vaičiulaičio kūrybos charakterį, sti-lių ir tematiką.

Vaičiulaitis yra didelis stilistas, dailios formos meisteris. Jo sakiny-s nepaprastai išdailintas, sudarytas iš rinktinių skambių žodžių, tiksliai atitinkančių vaizduojamąsias situa-cijas, atsiradusias pasakojimo eigo-je. Ypač pažymėtinas didžiai origi-nalus ir gausiai vartojamas veiks-mažodžių įvairumas.

A. Vaičiulaitis

Dailus novelių stilius, kuris jau sudaro Vaičiulaičio mokyklą, grožiu alsuojanti jų forma yra tarsi žėrin-tis indas, į kurį Vaičiulaitis supila savo minties vyną — turinį, nepai-nų, neišfantazuotą, bet pagaunantį savo paprastumu ir psichologiniu tikrumu.

Vaičiulaitis yra pasiekęs darnios turinio ir formos pusiausvyros. O tai yra didelio rašytojo ypatybė, nes tik darni formos ir turinio sąsaja su-daro meno kūrinio pilnatvę ir tobu-lumą.

Knygos mylėtojas turės gilaus džiaugsmo, skaitydamas Vaičiulai-čio kūrybą. Jis ras joje meninio pasigėrėjimo ir dvasinės atgaivos, susitikdamas su dailiai atkurta gy-venimo tikrove, artima ir miela jo lietuviškai dvasiai.

Šie A. Vaičiulaičio pasakojimai yra viena iš pačių geriausių knygų, pasirodžiusių šiais metais. Visi egz. dailiai įrišti, su kukliu aplanku.

A. Vaičiulaitis, Pasakojimai, rink-tinės novelės, 342 psl., viršelės dail. T. Valiaus. Išleido Venta, Vokietijo-je, 1955.

XERXES

Atsiųsta paminėti

F. E. Sillanpaa, **Silja**. Pasakojimas apie vieno seno kamieno paskutinę atžalą. Iš-vertė J. Lingis. II leid. Venta, 1955. 322 psl., kietais viršeliais kaina 4 dol.

Andrius Valuckas, **Nemuno sūnūs**. Ro-manas. I dalis. Autoriaus leid. 280 psl.

Mirko Jelusič, **Cezaris**. Istorinis romanas. 3 dalys. po apie 200 psl. Vertė K. Puida. Naujai išleido Terra, 3333 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois.

Kun. Vytautas Pikturna, **Amžinoji auka**. Mišios, jų esmė, vaisiai, maldos ir apeigos. Viršelės dail. R. Viesulo. 200 psl.

CITY HALL PARK WALK in the Kaunas of pre-war Lithuania. To the left is the Jesuit Church.

ROTUŠĖS AIKŠTĖ Kaune Neprikl. metais. Kairėje T. Jėzuitų bažnyčia. Foto V. Augustino

Unprecedented Crisis

By WALTER M. CHASE, Hartford, Conn.

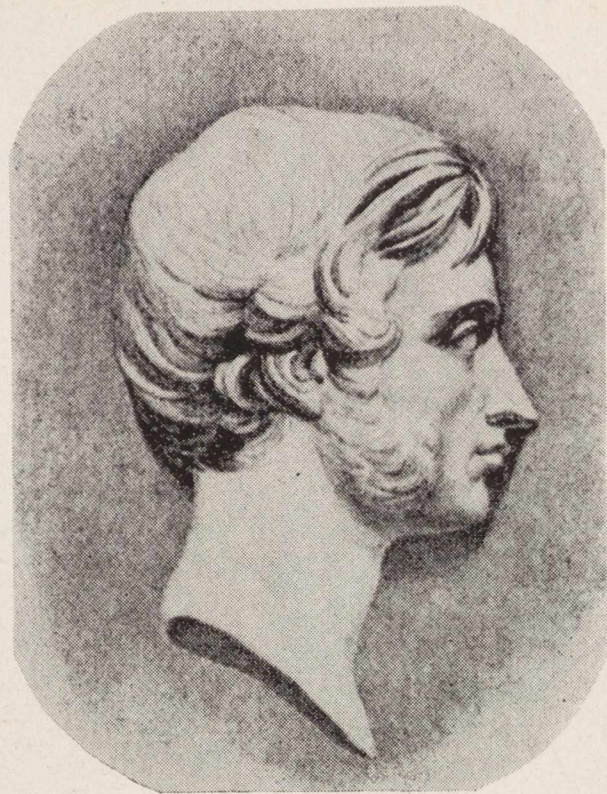
The *Lithuanian* nation is confronted with the greatest crisis in its national history. There were many great upheavals, tumultuous periods, hopeless experiences in Lithuanian political history; there were many political tragedies forced upon the Lithuanian nation, but there has never been such a crisis in Lithuania as at the present time. Lithuania survived many great wars, tyrannical German and Russian occupations, 125 years of Russian domination... However it is very doubtful that the Lithuanian people will survive the current crisis of genocide.

To most of us Lithuanians living in the United States and elsewhere, scattered throughout the Western world, the question of national survival is of the greatest importance. We know that our people behind the Iron Curtain are struggling for national survival, fighting and dying for their freedom, and we cannot help them. Lithuania is completely isolated from the outer world and is being held captive by the Russian imperialists. Many of us have our relatives in Lithuania: some of us have parents, brothers and sisters there. We do not know whether they are alive or dead. Whatever the news we receive indirectly from Lithuania indicates that the survival of the Lithuanian people as a nation is very doubtful.

Lithuania to most of the people of the Western world, and to a certain extent, to us Americans, is not important because it is a small and insignificant country. Much bigger nations have been subjugated by the Russians in Europe and Asia. None of us shed a tear over them, so why should anybody be sorry for unfortunate Lithuania, victim of great power politics? Quite frequently we hear such talk in these United States of ours and among free Europeans. We Lithuanians and Americans of Lithuanian origin are not in accord with such indifference; on the contrary, we resentfully object to such an attitude and such talk because we view the tragedy of Lithuania sympathetically, because we know that the Lithuanian nation wants to live among the other nations of the world, because it is wrong to sacrifice it upon the altar of Russian imperialism.

"Is there any hope of survival?" inquired a friend of mine as we talked about the unprecedented crisis of the Lithuanian people. I was unable to answer his question; all I could say was: "Who knows, who can answer your question?" He replied: "I am sure that there is some hope for the survival of Lithuania. It seems to me that if the people of Lithuania realize the danger of annihilation, they will

Continued on Page 23

TWO SONNETS /By ADAM MICKIEWICZ

TO THE NIEMEN

Where are the waters of those golden years
That oft I dipped, as smoothly we would glide
To some wild solitude where youth might hide
A restless heart beset with childish fears?
Here Laura, loosening her soft hair, peers
At her reflected face with wondering pride;
Her picture, painted in the silvery tide,
I, ardent lover, marred with bitter tears.
Where are those sources, Niemen, that would fain
Bring me such happiness and hopeful dreams?
Where is the childhood with its varied themes?
Where are my friends? I sigh for them in vain.
Where is my Laura, mirrored by the streams?

Translated by GEORGE R. NOYES

THE AKKERMAN STEPPES

I sail a sea where waters never ran;
My wagon like a boat with plunge and dip
Cuts waves of greens and floods of flowers, to slip
Past rosy isles of wild cornelian.
Night falls. No road or hill — My eyes must scan
The stars by which the sailor guides his ship.
The distant cloud, the Dniester's gleaming strip;
That star, the evening lamp of Akkerman.
We halt. How still! I hear the cranes that pass
So high the falcon cannot see. I hear
The butterfly that rocks upon the grass,
The slippery-breasted serpent where it crawls.
So still it is, a voice might reach my ear
From Lithuania — Onward. No one calls.

Translated by DOROTHEA P. RADIN

ADAM MICKIEWICZ

By V. MACIŪNAS, Philadelphia, Pa.

On November 26, the two different and distinct nations of Lithuania and Poland will commemorate the 100th anniversary of the death of Adam Mickiewicz - Mickevičius. To the Poles he is not only one of the greatest contributors to Polish language literature but also a great patriot who lifted their spirit and passionately strove to free Poland (together with Lithuania) from Russian slavery. His death occurred in distant Constantinople during organizational activities concerning the Polish legion that was to fight the Russians. It is not surprising therefore that his remains were placed in the Polish national shrine — the royal castle of Wawel in Cracow.

However Adam Mickiewicz is no stranger to the Lithuanians. Being born in a province that had belonged to the Grand Duchy of Lithuania, Mickiewicz always considered himself a Lithuanian and Lithuania as his native country. Here he spent his youthful formative years that later influenced his literary efforts; and here he studied at the University of Vilnius and later taught at Kaunas. Lithuania was also the scene of his first poetic attempts and where his first writings were published. Finally he was punished for participating in a clandestine student society and was exiled in 1824 from Lithuania for which he suffered nostalgia all his life.

THE LEGENDARY HOME OF ADAM MICKEVIČIUS in Kaunas, Lithuania. The cottage was levelled as the city grew in size and population. From the photo album "Kaunas".

LEGENDINIS ADOMO MICKEVIČIAUS NAMELIS Kaune. Miestui augant ir gatves platinant ir moderninant, namelis, kaip gadinąs vaizdą, buvo nugriautas.

Mickiewicz symbolized a fusion of two nationalities which existed at that time. Strong bonds of the Polish-Lithuanian Union still existed and the Lithuanian nobility had absorbed great amounts of Polish culture and had even adopted Polish as its own language. (The English of Ireland and Scotland and the French of Belgium and Haiti). However the traditional Lithuanian desire of separation existed even among them and divided them from the ethnic Poles. The Lithuanian nobility explained their situation with the Latin motto: *Gente lituani, natione poloni*. Thus although Mickiewicz considered himself a Pole (*natione polonus*) he stressed his Lithuania origin. Some Polish authors stress the great spiritual difference of Mickiewicz from the ethnic Poles. M. Massonius presents the idea that with the beginning of the XIX century, an entirely foreign Lithuanian element entered the traditional Polish culture which even altered the Polish spirit.

Korbut, the renowned historian of Polish literature, stressed the important fact that Mickiewicz was not descended from Poles who had settled in Lithuania but from the native Lithuanian nobility. This nobility, although adopting Polish culture and language, had its own individual Lithuanian character. Thus in the early part of his literary career, Mickiewicz was attached by the ethnic Poles like Kozmian and Snidecki because they saw a different Lithuanian spirit that was unknown to the Poles.

Mickiewicz himself felt this difference and hotly defied his Warsaw critics.

The Lithuanian philosopher Stasys Šalkauskis attempted to evaluate the place of Mickiewicz in Lithuanian cultural history. In a penetrating analysis of Lithuanian history, Stasys Šalkauskis comes to the conclusion that the Lithuanian nation situated at the cross-roads of two worlds had to reconcile in its culture both Eastern and Western elements. The thesis is that in the first period of Lithuanian culture (prior to 1569) the Eastern elements predominated; while in the second period (1569-1883) a preponderance of Western elements arose with the Polish influence. The latter was the antithesis. From the time of the national rebirth a new period begins resulting in the synthesis of the two elements. The most distinct representative of the second era was none other than Adam Mickiewicz.

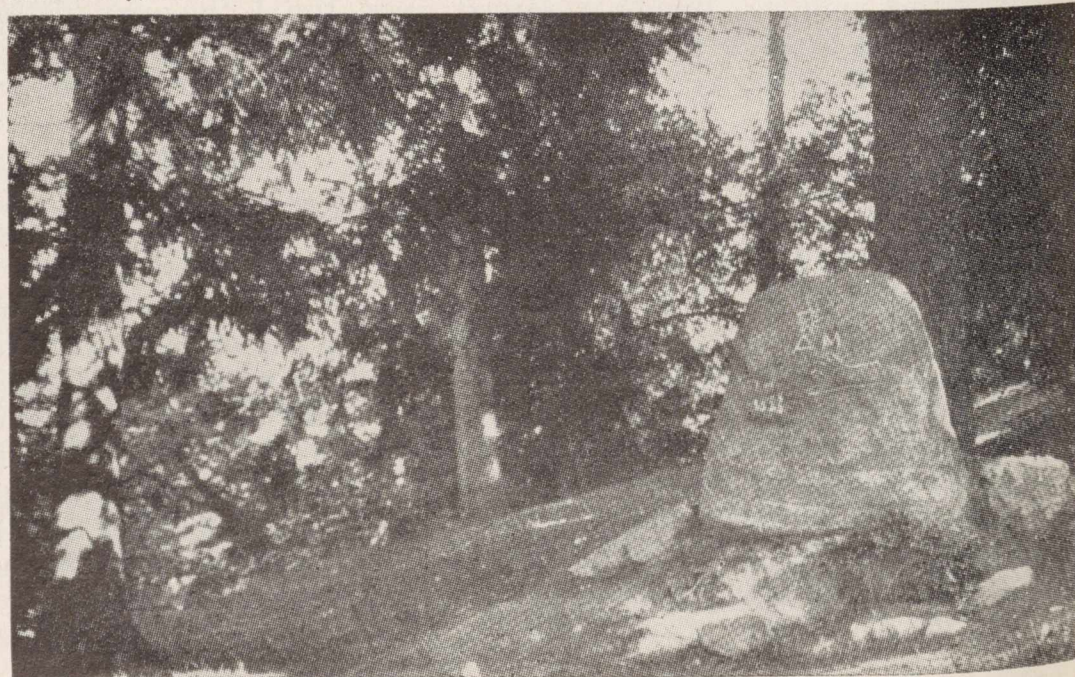
The historical union of Lithuania and Poland was a holy thing to Mickiewicz. "And God rewarded them (i. e. Poles), for a great nation, Lithuania, until itself with Poland, as husband with wife, two souls in one body"—he wrote in his "The Books of the Polish Nation And of the Polish Pilgrims."

It is clear that such a viewpoint regarding the relations of Lithuania and Poland was completely unacceptable to the majority of the Lithuanians. Being ethnically Lithuanians, they had neither the desire nor would they tolerate a condition of submergence of their Lithuanian nationality with that of the Polish one — as was the ideal of Mickiewicz. The Lithuanian people were proud of their own national culture

CONTINUED ON PAGE 24

THE INITIALS A. M. carved out by Adam Mickevičius himself, can be seen on a rock in the vale named after him in Kaunas. From the photo album "Kaunas" by A. Balsys.

A. M. INICIALAI, paties Adomo Mickevičiaus išbraižyti akmenyje, esančiam Mickevičiaus slėnyje, Kaune.

FLOSSENBURG, GRAVE OF 80,000

Photo by J. Damijonaitis

Lithuanian victims of the Nazis, June 23, 1955. Holding Mass is the Rev. Dr. Gronis.

3. Mayor Hogen of Flossenburg addresses gathering commemorating Lithuanians who died in concentration camp. At left is Rev. L. Gronis, Ing. P. Narutis, E. Simonaitis and others.

4. Shown here is the cemetery where 80,000 persons lie buried. Victims were

killed outright or died from starvation. Right corner: guard tower and part of camp compound. At forest edge is furnace in which prisoner's corpses were cremated. In front is monument commemorating Lithuanian dead; at right, the camp gallows. At left is a barrow containing the ashes of the cremated. White gravestones mark the graves of persons of other nationalities.

In the Flossenburg concentration camp the Nazis confined 25,000 persons of various nationalities in 14 wooden barracks.

1. Crematory in which corpses were burned. Sign on stack shows how many persons of each nationality were cremated. Lithuanian dead number 2,480.

2. Divine services at Suehnekapelle for

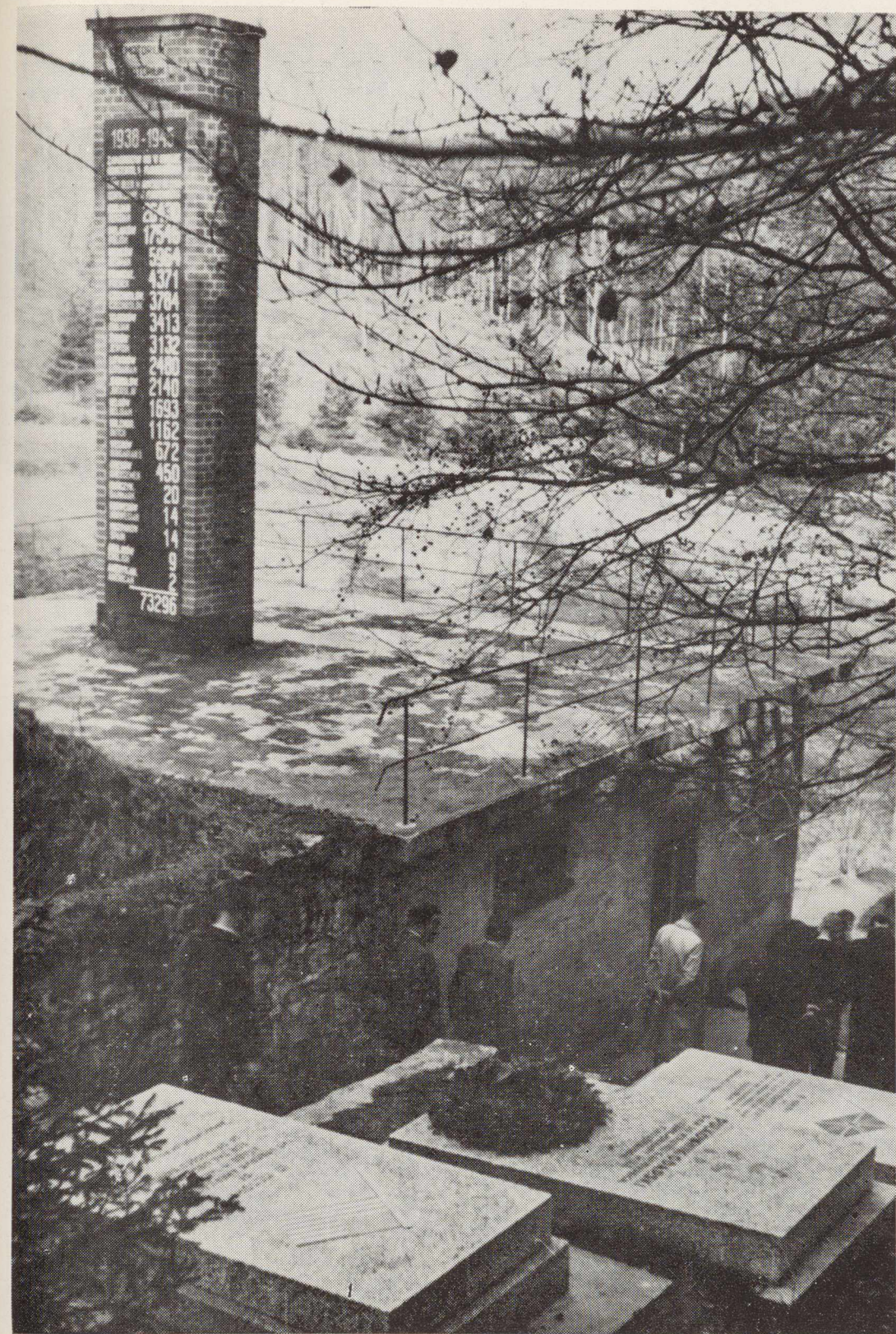
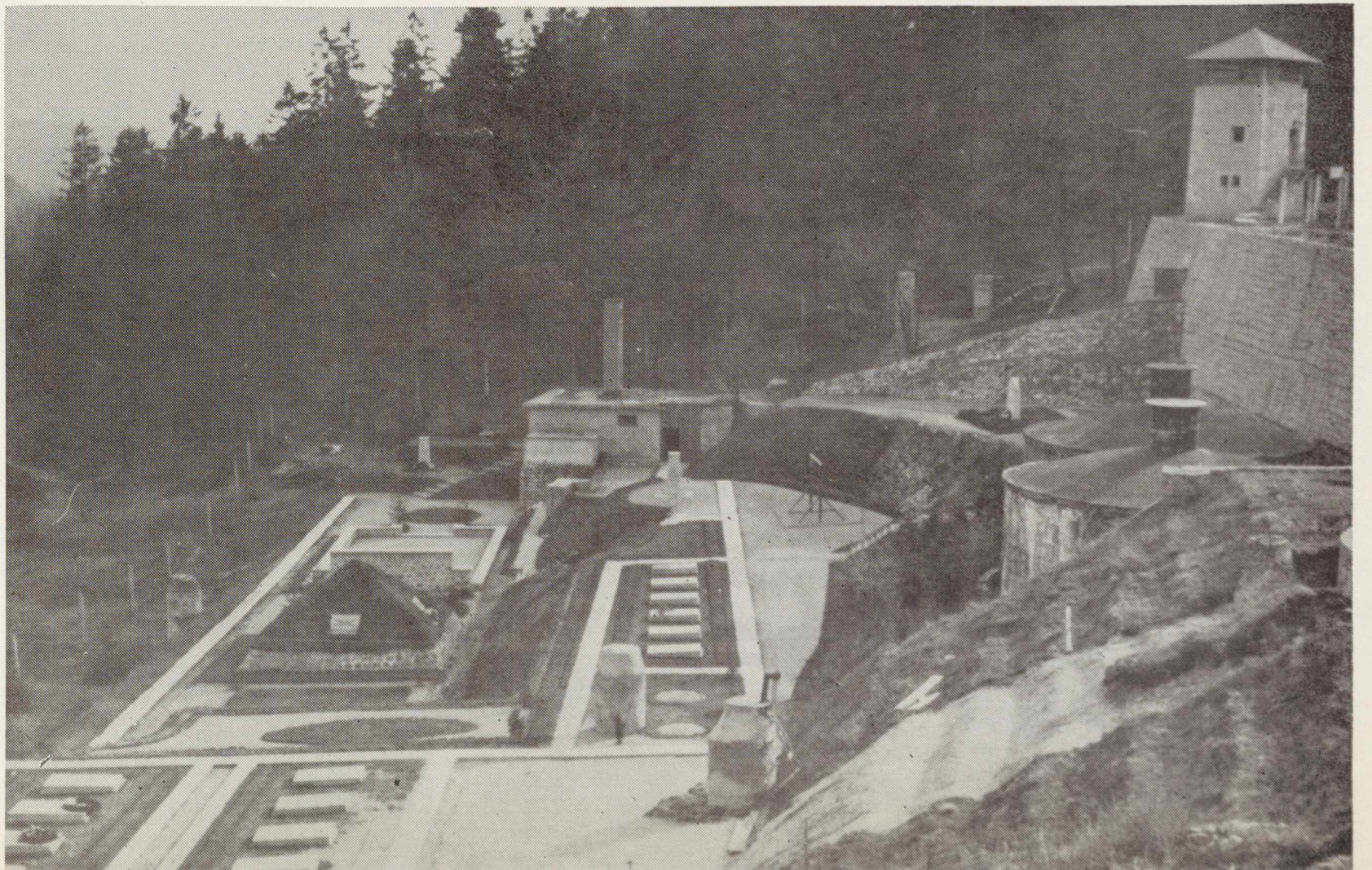

Photo by Klikna

Unprecedented Crisis

CONTINUED FROM PAGE 21

lessen their resistance to the Russians and Communism, join Communist ranks for self-preservation, show their loyalty to Communism and Russian ideals; thereby I am sure they will find cover within Communism for their survival."

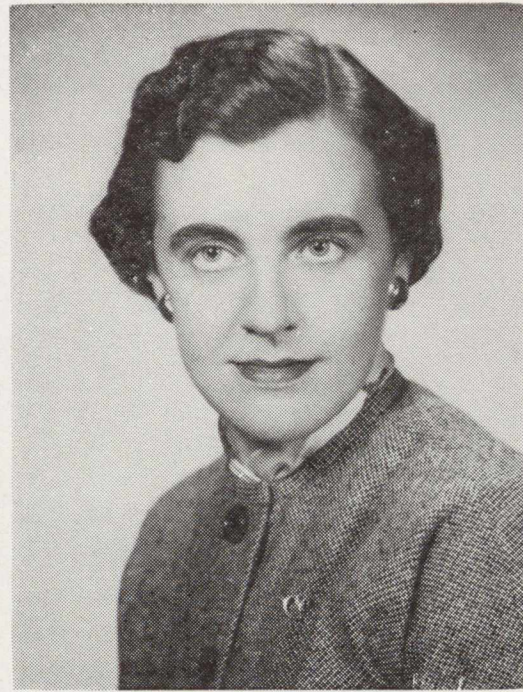
Such is the prevailing opinion among most of us Americans, because we do not understand Communism and the Russians or their objectives or the methods they use in the pursuance of their imperialistic expansion on the Eurasian continent.

I have explained that Communism is not a cover for Lithuanians or other subjugated peoples. Such strategy does not work, because the Russians know that Communism and Russification of the Lithuanian people will never make them Russians or Communists. Consequently the Lithuanian people are being transported to distant parts of Russia, to the wilderness of Siberia, and Russian and Asiatic colonists are taking their place. Here lies the unprecedented crisis of the Lithuanian people as a nation. This very old and brave nation, centuries ago a great power, is now destined to complete destruction. There is little hope for the Lithuanian nation and the other smaller countries if the Russians continue as the occupants.

COMMEMORATION OF THE 30TH ANNIVERSARY of the LSSA at Chicago, Illinois

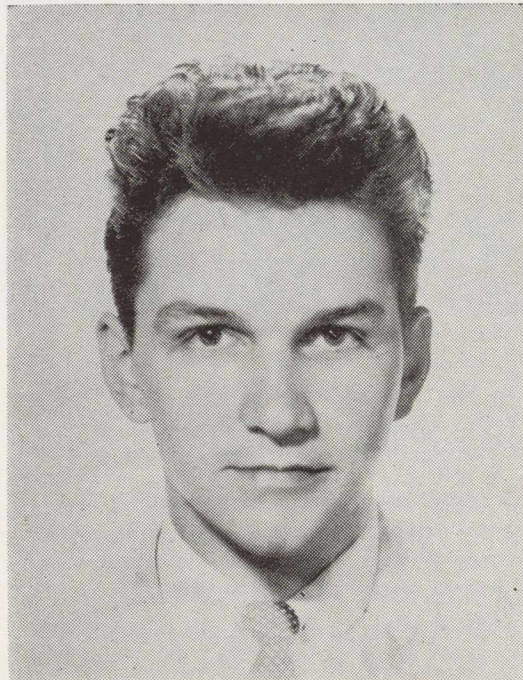
GARBĖS PREZIDIUMAS IR SVEČIŲ DALIS, minint Akademinių Skautų Sąjūdžio 30 metų veikimo sukaktį Chicagoje, 1954 m. Kalba filisteris Br. Kviklys, prezidentas iš k. j. d.: v. sk. K. Palčiauskas, kun. Juškėnas, v. sk. O. Zailskienė, J. Daužvardienė, Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis, ASS pirm. fil. M. Budrienė, fil. B. Kviklys, fil. E. Korzonas. Photo by J. Karklys

Gabrielė Prialgauskaitė, President of the Student Scout Sorority.

G. Prialgauskaitė, Akademikų Skautų Draugovės pirmininkė.

It is well worth observing that from the multitude of student organizations in independent Lithuania very few survived the upheavals caused by war and emigration. One of these few is the SSA, now growing stronger than ever. Thus, a glance at the 31 successful years of the LSSA brings to mind the words of the Lithuanian poet Maijonis: "Ideas, if great, do not die like the humans..."

Kęstutis A. Mikėnas, President of the Student Scout Fraternity "Vytis".

K. A. Mikėnas, Vyties korp. vald. pirm.

FLAG RAISING CEREMONY at the LSSA camp in Deerfield, Ohio.

VĖLIAVŲ PAKĖLIMAS akademikų skautų stovykloje š. m. liepos m. Deerfield, Ohio.

THE LITHUANIAN STUDENT SCOUT ASSOCIATION

A. V. DUNDZILA, Pasadena, Calif.

The Lithuanian Student Scout Association is an ideological, non-political organization of Lithuanian university students active in many parts of the world.

The LSSA was founded on October 16, 1924 at the University of Kaunas, and this month celebrates the 31st anniversary of its founding. The founding group consisted of students who had experienced the deep character — forming influence of Scouting in secondary schools. Spurred on by their active interest in Scouting and wishing to follow its ideas in the academic atmosphere, they decided to form a society based on the ideology and traditions of the Scout movement.

The Association formed into two units — the men's Student Scout Fraternity "Vytis" and the women's Student Scout Sorority. Guided by firm and well-established principles

and traditions based on the ideology of the Scout movement and remaining strictly free of any political associations, the SSA constantly grew in membership and in achievement until the suppression of the independence of Lithuania by Soviet Russia in 1940.

Soon after the end of the Second World War, the SSA was revived at several universities in Western Germany, and somewhat later new chapters were organized in several cities of the United States as well as in England, Australia, and South America. At the present time the Association has 15 active chapters in the above mentioned countries.

The high ideals and firm standards of the SSA soon met the approval of a large number of outstanding individuals in Lithuanian cultural and scientific circles. Among the honorary membership we find such names as the Very Rev. M. Morkelis, Dr. Vydūnas, Dr. D. Kesiūnaitė, Dr. J. Alekna, Prof. Stp. Kolupaila, Prof. J. Končius, Prof. B. Čėsnyš, the Rev. J. Lindė-Dobilas, Prof. J. Žilevičius, the Rev. K. Čibiras, Mr. P. Jurgėla, Mr. V. Kamantauskas, V. Jonuškaitė-Zaunienė, Prof. M. Biržiška, Mrs. J. Daužvardienė.

The varied activities of the SSA at the present time include the publication of the periodical "Mūsų Vytis", books and other literature, administration and support of a scholarship fund, organization of camps, conventions, lectures and other cultural functions.

The development of a strong character and a mature personality is emphasized, as expressed in the Latin motto of SSA, "Ad Meliorem!" — Ever Higher! In the tradition of its birthplace, the University of Kaunas, the Association highly values and fosters the traditions, culture and language of Lithuania in the belief that they represent a valuable contribution to the cultural treasury of the world. The preservation and development of these values for the future reconstruction of an independent Lithuania is the main goal of the Association.

Honorary Member, prof. J. Končius addresses participants of the fifth annual summer camp convention of the LSSA at Deerfield, Ohio. Photo J. Karklys

Akademinių Skautų Sąjūdžio V stovyklos metu kalba stov. viršininkas, "Vyties" korp. garbės narys prof. J. Končius.

LITHUANIANS MAKE NEWS

Povilas Puzinas, art editor of Lithuanian Days Magazine, left for New York with his wife Austra on Oct. 21. His immediate plans include an exhibition tour of the continent, where he will show his paintings. He will retain his editorship in absentia.

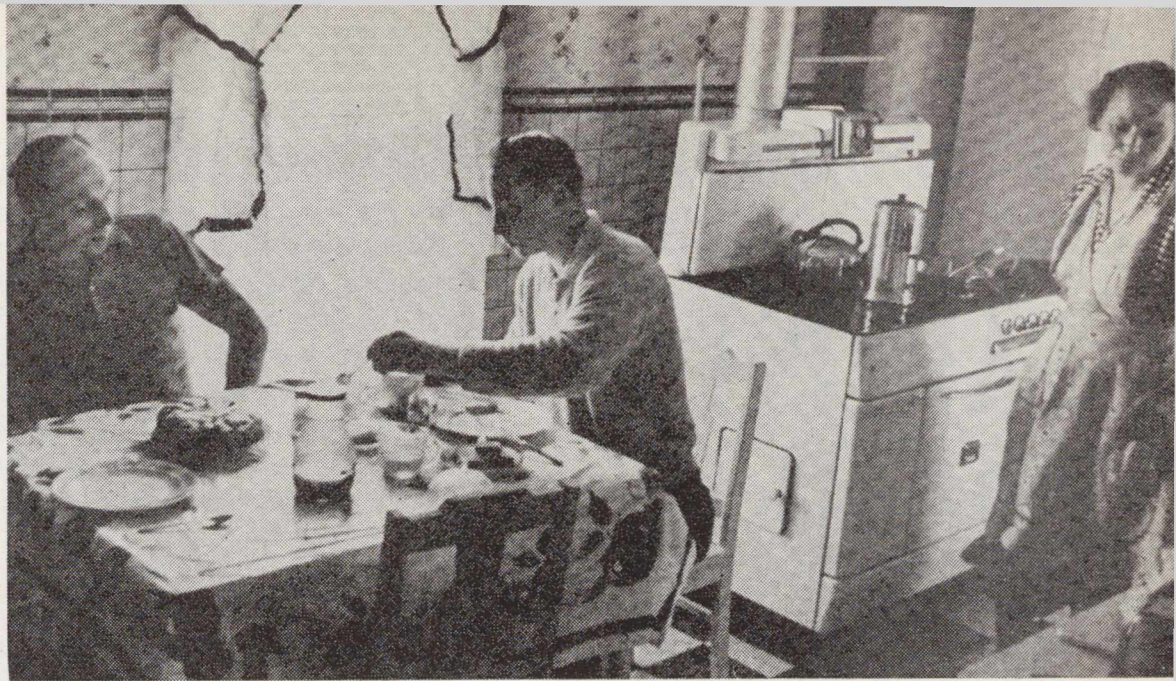
Prof. J. Eretas, Basel, Switzerland, has published a book, "Abschied von Europa", in which he discusses the future of Europa.

Dr. A. Liaugminas, who recently came to the U. S. A. from Colombia, is now teaching French language and literature at the University of Loyola in Chicago, Ill.

Stepas Zobarskas, widely known author of juvenile literature, has been offered the editorship of the children's monthly "Eglutė". Mr. S. Zobarskas was several years editor of the youth publication "Žiburėlis" in Lithuania.

Representatives of thirty - two countries attended an international congress of historical studies at Rome in September of this year. While Soviet satellite representatives were admitted, those of the captive nations were not except if they were on the rolls of other countries. In this way the following Lithuanians took part: Prof. Zenonas Ivinskis and Dr. J. Deveikė-Navakienė (France), the Rev. P. Rabikauskas and the Rev. R. Krasauskas (Italy). Of the Baltic refugee historians only Prof. Ivinskis had an opportunity to read a paper. His subject, "Jesuit Achievements in the Restoration of Lithuanian Catholicism", was hotly attacked by the Soviets.

Benediktas Babrauskas, President of the Lith. Writers Association, has been appointed a director of the Upper Division course in Lithuanistics in Chicago, Ill.

Johnny Podres at the breakfast table back home, Witherbee N. Y.

Naujoji beisbolo "žvaigždė" Johnny Podres, mažam miestely Witherbee, N. Y., po rungtynių grįžęs į namus pusryčiauja. Už stalo sėdi tėvas, prie pečiaus stovi motina; abu tėvai lietuviškai kalba ir skaito.

John Podres, player for the Brooklyn Dodgers baseball team, was in large part responsible for the defeat of the New York Yankees in this season's World Series. Both parents are Lithuanian. At 23 John has one sister and three brothers, all his juniors. His Lithuanian descent was noted by Time and Sports Illustrated, Oct. 17. Members of the Dodgers team were given a bonus of a new automobile and \$9,000 each.

An interesting sidelight: In 1948 the Dodgers' practice camp was located in Ciudad Trujillo, Dominican Republic. On Oct. 4, 1955, when the Dodgers finally beat the Yankees, the first-born in the above mentioned city was christened Podres Garcia.

J. AKSTINAS shown with his works at an art exhibit in Montreal, Canada.

J. AKSTINAS savo dailės darbų parodoj Montrealy. Foto L. Stankevičius

← **THE REV. J. PETRAUSKAS**, first Lithuanian priest to graduate an Austrian clerical seminary, was ordained in Melbourne this year.

KUN. JUOZAS PETRAUSKAS, pirmas liet. kunigas, baigęs australų kunigų seminariją ir įšventintas Melbourne. (Čia jį matome primicių iškilmėse su "Aido" choristėmis). Įdomus kun. Petrausko pašaukimo kelias: kilęs nuo Platelių, iš 5-sios klasės išvyko į Italiją, kur mokėsi kalbų ir baigė Armeno gimn., o vėliau (1945) mokytojavo Rosmini kolegijoje. 1946 įstojo į Rosmini kun. seminariją ir kartu lankė Verdi konservatoriją. 1948 baigė Šv. Cicilijos kon-ją ir atvyko į Australiją, kur fiziniu darbu užsidirbęs pinigų, stojo į Werribee kun. sem-ją, kurią šiemet ir baigė. Foto N. Butkūno.

PROF. J. ŽILEVIČIUS presents a collection of 100 songs to Dr. A. Musteikis, USA representative of the Department of Preservation of Lithuanian Culture of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania.

PROF. J. ŽILEVIČIUS įteikia savo parengtą 100 dainų rankraštį VLIKo Lietuviybės Išlaikymo atstovui JAV-se dr. A. Musteikiui. Iš šonų momentą stebi žurnalistai: S. Narkėliūnaitė, Vl. Barčiauskas, P. Jurkus.

Prof. Pranas Skardžius has received a librarian's degree from the Cleveland School of Library Science. A few of his linguistic studies will appear soon in the German philological journals e. g. Indogermanische Forschungen.

Artist J. Rimša, Buenos Aires, Argentina, recently had an exhibition of his works. The exhibits were hailed by the public and one item was purchased by the President of Panama.

Sculptor T. Zikaras, Melbourne, Australia, had an exhibition of his creations this past summer. His figures adorn the Australian Tomb of the Unknown Soldier in Melbourne.

F. Mikus, Melbourne, Australia, has won the middleweight championship title after defeating the Italian Marcini in a bout at Brisbane, the capital of Queensland.

→ **Mary Martin**, Elizabeth, N. J., city police-woman. In 1945 she established a Woman's Citizens Club that has 250 members. During a 20 year period she has helped 1230 persons to obtain USA citizenship and thus is very well liked and popular in the community.

Mary Martin (Marcinkevičienė-Kundrotaitė), Elizabeth, N. J. miesto policininkė, politikos veikėja. 1945 įsteigė Moterų Piliečių Klubą, kuris turi 250 narių, ir per 20 metų padėjo pilietybę gauti 1230-čiai asmenų, už tai turi daug pažįstamų.

ARTIST POVILAS PUZINAS

PAUL PUZINAS, one of the few Lithuanian artists on the Pacific coast and long time art editor of Lithuanian Days Magazine, is widely known in the Los Angeles area, where he has painted and exhibited for the past several years. His work has brought him local and national recognition as a brilliant portraitist and interpreter of the war-torn modern world. A displaced person himself, he was admirably equipped to depict the pathos and tragedy of people in flight from the terror of dictatorship, uprooted from their homes and sent to wander the aimless ways of foreign exile. In this particular genre he has distinguished himself with such prize-winning oils as *Refugee*, Honorable Mention and also the Popular Award winner at the All-City Show in the Greek Theatre in Los Angeles, 1950, and *Twentieth Century Madonna*, winner of the Popular Award in the International Madonna Show Exhibit, 1951.

A skilled and versatile painter, Paul Puzinas has worked in virtually all media: portraits, murals, still

life, frescoes. His largest work, a baroque mural in tempera and oil, was done at the Cathedral of Panevėžys, Lithuania, in 1937, and measures 500 sq. meters. The bulk of his life's work — paintings hanging in private galleries and museums and his own private collection — was left behind when Communist Russia invaded Europe. Some galleries in the free world still own a number of his paintings.

At the present time Paul Puzinas is planning a one-man tour of Europe, where he will exhibit his paintings, among them such major canvases as *The Three Graces*, *The Deported*, and *Twentieth Century Madonna*, his latest creations. With headquarters in New York, he will visit Stockholm, Munich, Paris and later the U. S., Canada, and South America. *The Deported* has already won him First Prize at the Traditional American Art Exhibit at the Hollywood Palladium.

ARTIST PAUL PUZINAS at work in his Art Studio, Hollywood, Calif.

DAIL. POVILAS PUZINAS dirba savo studijoje Hollywoode, Calif.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours
Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

MARGUTIS - Kasdieninė Lietuvių Radijo Programa
Cicero - Chicago — WHFC — 1450 kilocycles
Programa kiekvieną vakarą 9:15 val.
Ketvirtadieniais dvi programos: 7:00 ir 9:15
Sekmadieniais 1:00 p. m.
Vedėja - Lilija Vanagaitienė
Margutis - 6755 S. Western Ave., Chicago, Ill.
Telef. G.Rovehill 6-2242

The Saltimieras Lithuanian Show
Chicago WGES - 5000 Watt - 1390 kc
Monday thru Friday from 8:00 to 8:30 P. M.
No recordings - Live talent only
Paul B. Šaltimieras, Director
6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.
Telephone Financial 0650

Miami, Florida

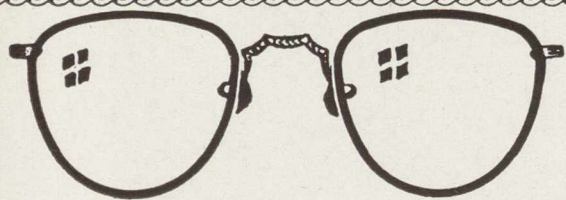
"Lietuvos Aidai" (The Echoes of Lithuania)
Veikia nuo 1955 spalio 15

WMIE, 10,000 Watts, 1140 k.c., kas šeštadienis. 4:30 pp
Vedėja Adolfina Slabaševičiūtė-Skudžinskienė, Miami, Fla.
Lietuviškos žinios, dainos, muzika, skelbimai.
Office: Congress Building Post O. Box 694
Miami, Fla. Phone 3-4882 Miami Beach, Fla

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS
Pirmoji programa iš Washingtono

7 val. vak. Lietuvos laiku (16 val. Grinvičo l.) bangomis:
13, 16, 19, 25, 31, 41 ir 251 m.
Ji kart. 9 v. 45 m. vak. (18 v. 45 m. Gr. l.) 41 ir 49 m. b.
Antroji (pusvalandžio) programa iš Europos
Lietuvos l.: 9 v. v. (18 val. Gr. laiku) 19, 25, 31 ir 251 m.
Ji kart.: 12 v. 45 m. naktį (21 v. 45 m. Gr. l.) 41 m. b.
7 v. 15 m. rytą (4 v. 15 m. Gr. l.) 25, 31, 41 ir 49 m. b.
3 v. 30 m. popiet (12 v. 30 m. Gr. l.) 19, 25, 31, 41, 49 m.
Trečioji kasdieninė programa iš Washingtono
Lietuvoje girdima 12 val. naktį (21 val. Grinv. laiku)
19, 25, 31, 41, 49 ir 251 metro banga.
Ji kartojama: 5 val. 45 min. ryto (2 v. 45 m. Gr. l.)
25, 31, 41 ir 49 m. bangomis
3 v. popiet (12 v. Gr. l.) 16, 19, 25 metr. bangomis ir
5 val. popiet (14 v. Gr. l.) 13, 16, 19 ir 25 m. bangomis.

EYES EXAMINED GLASSES FITTED

DR. MICHAEL HOLLINGER
Optometrist

329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.
Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namas

935 W. Washington Blvd. Los Angeles
Richmond 9-1061 Richmond 9-1062

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles
Programa transliuojama kiekvieną sekmadienį
9:00 iki 9:30

Pirm. Pranas Saladžius, 309 Alphonse St.
Skr. Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.
Kas. Albinas Apanavičius (Apton), 349 Bernard St.
Vald. narys Valerijonas Vitkus, 787 Hudson Ave.
Programos vedėjai: R. Vilnūnaitė, D. Podelytė, Br.
Krokys, St. Ilgūnas.

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė
Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles
Sekmadieniais 12:30 - 1:00 vidurdienį
Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.
Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa
Boston 15, Mass - WBMS - 1090 kilocycles
Sekmadieniais 12:30 iki 1:00 val. pietų metu
Vedėjas - P. Viščinis
31 Bunker Ave., Brockton 4, Mass.
Tel. Brockton 8-1159-R

Lietuvių Radio Korp. Programa
Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles
Sekmadieniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus
Muzika, dainos ir Magdūtės pasaka
Direktorius S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program
Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles
Programos pradžia kiekvieną
šeštadienį (Saturday) 1 val. 30 min. po pietų
Joseph Ginkus, Director
495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas
gimtojo žodžio ir lietuviškosios muzikos
programą transliuoja kiekvieną penktadienį
7:30 iki 8:15 per WDOK, banga 1260
Klubo pirmininkas Juozas Stempušis, 1152 Dallas Rd.,
telef. SW 1-2245
Programos vedėjas Balys Auginas, 1359 E. 94th St.,
telef. CE 1-5904

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 1:00 - 1:30 P.M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone BRoadway 32224

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai
CHUM - 1050 banga - Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniais nuo 3 val. iki 4:15 po pietų
Programos vedėjas J. R. Simanavičius, 77 Salem Ave.,
Toronto, Ont., Telefonas OL - 1274

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 WESTERN AVE.
Phone HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CAL.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.
Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.
Direktorius Bruno Gediminas, 1827 1/2 N. Western Ave.,
Los Angeles 27, Calif. Phone HO. 9-4150
Reikalų vedėjas - George Rudelis, 5027 Zelzak St.,
Encino, Calif.
Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St.,
Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda
girdima kiekviena šeštadienį, 4:30 - 5:30 val. popiet
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)
Direktorius - Jokūbas J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Tel. WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
Bendruomenės Balsas
Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų
iki 4 val.
Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias,
muziką, skeibimus.
Visais reikalais rašyti:
Mr. B. Raugas, 517 Greenwich St., HO. 74178
Pusvalandžius redaguoja: J. Januaitis, K. Kaziauskas,
A. Klimas, V. Muraškauskas, B. Raugas, J. Skladaitis
ir A. Šileika.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles
Sekmadieniais nuo 12:30 iki 1:00 po pietų
Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis: 110 The Boulevard,
Pittsburgh 10, Penn. Tel. PLantation 1-1537
Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, Pa.

Young Lithuanians of Pittsburgh Radio Program
Pittsburgh, Pa. — WHOD - 860 kilocycles
Sekmadieniais nuo 4:30 iki 5:00 P. M.
Direktorius J. Žilinskas, 2200 Sarah St., Pittsburgh
3, Pa.
Dir. pav. K. Pukas, 1503 Electric Ave., East Pitts-
burgh, Pa.
Programos vedėjas Pranas Saldukas, 5523 Howe Street
(Shadyside), Pittsburgh, Pa.

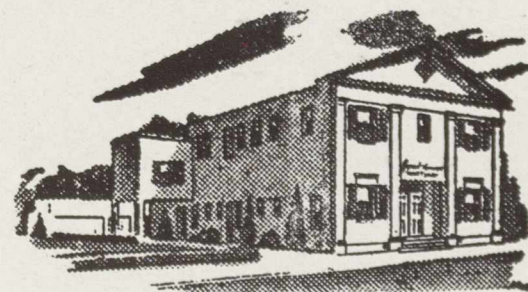
**"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN
MELODY HOUR"**

Pittsburgh, Pa. - WHOD - 860 kilocycles
Šeštadieniais nuo 6:00 iki 6:30 P. M.
Produced by: Pranas Saldukas, Jurgis Žilinskas, and
Kostas Pukas.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.
Director Dr. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury 5, Conn.

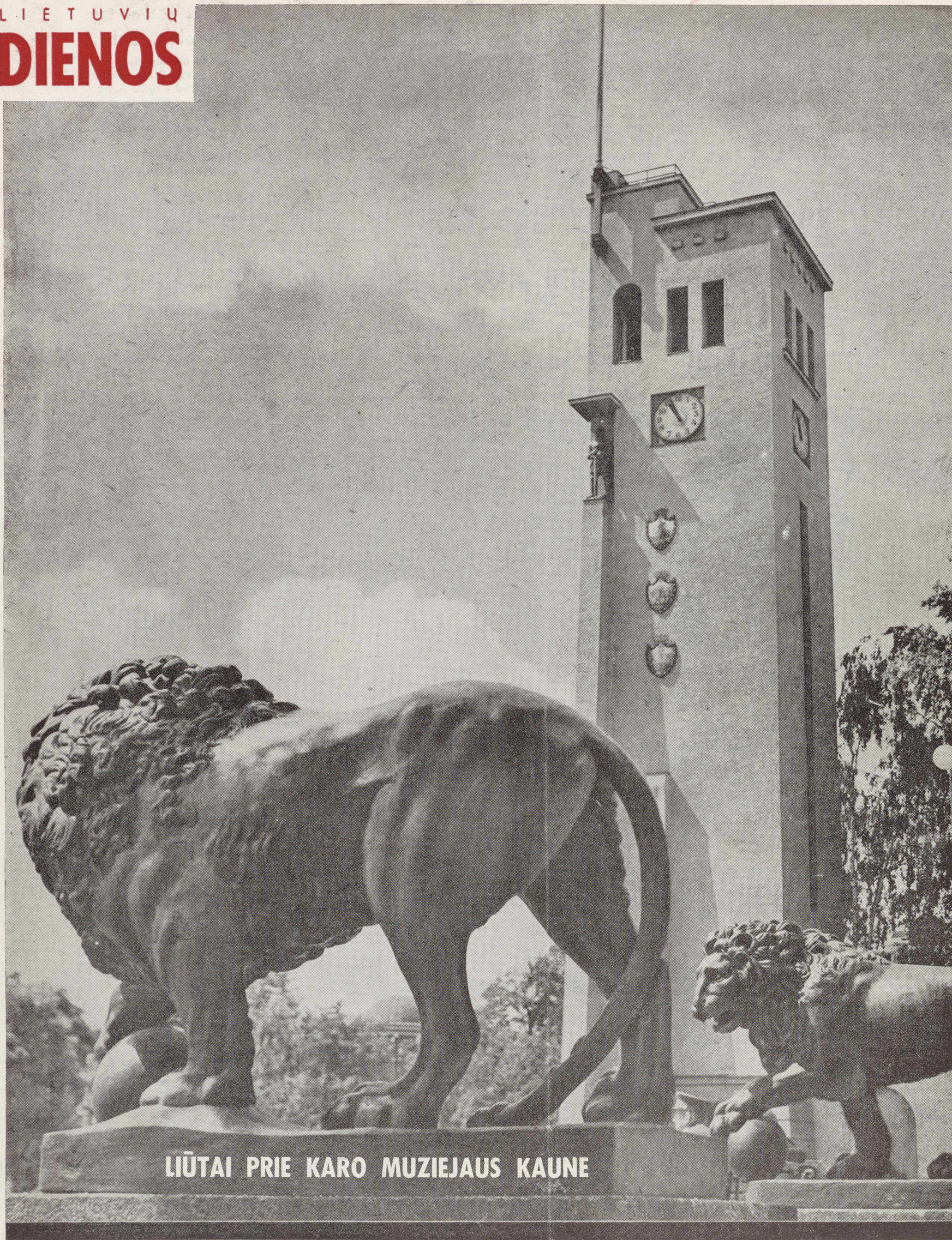
Lietuviams patarnauja jau 25 metus

**JONES & HAMROCK
MORTUARY**

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 18

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

LIŪTAI PRIE KARO MUZIEJAUS KAUNE